

รายงานการวิจัย

แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา :

กรณีศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

The Political Ideology tendency of students :

a case study of the Political science Department,

Humanity and Social science faculty, Petchabun Rajabhat University

พัชยา เลือดชัยพฤษ และ พิธิษฐิฎกุล แก้วงาม

สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2558

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา :

กรณีศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

The Political Ideology tendency of students :

a case study of the Political science Department,

Humanity and Social science faculty,

Petchabun Rajabhat University

พชยา เลือดชัยพฤกษ์

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

พิศิษฐิฎกุล แก้วงาม

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทุนอุดหนุนโดย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2558

ชื่องานวิจัย	แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา : กรณีศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์ The Political Ideology tendency of students : a case study of the Political science Department, Humanity and Social science faculty, Petchabun Rajabhat University
ผู้วิจัย	พัชยา เลือดชัยพฤกษ์ และ พิธิษฐีกุล แก้วงาม
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ปีเสร็จวิจัย	2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มทางอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษารัฐศาสตร์ และเพื่อศึกษาแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาที่ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 580 คน ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยคือ ภาคการศึกษาที่ 2/2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 40 ข้อคำถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยเป็นสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยคือ :

1. ในภาพรวม นักศึกษามีแนวโน้มน่าสนใจที่จะยอมรับอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย โดยมีแนวโน้มน่าสนใจ “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง” และ “ค่อนข้างชอบเสรีภาพ” – “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” โดยชั้นปีส่งผลกระทบต่อความชอบอุดมการณ์ที่เน้นสร้างความเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคม และชอบเสรีภาพของนักศึกษามากที่สุดมากที่สุดในขณะที่ตัวแปรเพศส่งผลกระทบต่อความชอบอุดมการณ์ที่เน้นไม่เปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมมาก ในขณะที่ตัวแปรสาขามีผลต่อแนวโน้มน่าสนใจชอบอำนาจควบคุมมากที่สุด

2. ในภาพรวม และภาพรวมรายด้านแต่ละด้าน นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มีแนวโน้มน่าสนใจทางอุดมการณ์ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ โดยตัวแปรภาคการศึกษาส่งผลต่อแนวโน้มน่าสนใจทางอุดมการณ์ของ

(๗)

นักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากที่สุด ในขณะที่ตัวแปรสาขาส่งผลต่อ
แนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยน้อยที่สุด

คำสำคัญ : ตัวแบบทางการเมือง, แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง, การกล่อมเกลาทางการเมือง

Abstract

This quantitative research purpose to study an overall political ideologies tendency of students and to study a political ideologies tendency to democratic ideology of students. The population is 580 political science students of The Political Science department, Humanities and Social Science faculty, Petchabun Rajabhat University. The period of gestation is 2/2557 semester. A research instrument is a 40 topics questionnaire. The research use a descriptive statistics.

Result of this research are as follow:

1. Overall students' political ideology is tend to accept a democratic ideology; “tend to democracy – tend to deny the change”, and “tend to democracy – tend to love freedom”. Juniors tend to accept the change of social norms and tend to love freedom. A factor of sexes influence to the deny of the change tendency, while a factor of disciplines influence to the love of authority.
2. Overall students' political ideology tend to deny the change, but love of freedom. A factor of learning program is the most influence to a democratic ideology tendency, while a factor of disciplines is the least influence to a democratic ideology tendency.

Keywords : Political Model, Political Ideologies Tendency, Political Socialization

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความร่วมมือช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากนักศึกษา สาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ทั้งภาคปกติ และภาค กศ.ปช. รวมถึงผู้ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ น.ส. จีรพร โนนมะหัน นาย วชิระ สงหล้า และนาย อภิสิต ศรีสุพรรณ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งกับสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้มา ณ ที่นี้ด้วย

พัชยา เลือดชัยพฤษ์

พิสิษฐิฎกุล แก้วงาม

1 กรกฎาคม 2

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
กิตติกรรมประกาศ	(ง)
สารบัญ	(จ)
สารบัญรูป	(ข)
สารบัญตาราง	(ณ)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
1.3 ระเบียบวิธีวิจัย	2
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	2
1.5 ประโยชน์ของการวิจัย	2
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 อุดมการณ์และอุดมการณ์ทางการเมือง	3
2.2 การศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองในสังคมไทย	5
2.3 การก่อกองกลางทางสังคมและการเมืองกับอุดมการณ์ทางการเมือง	7
2.4 ตัวแบบเพื่อการวิจัยแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง	11
2.5 พลวัตทางอุดมการณ์	18
2.6 ข้อมูลพื้นฐาน	22
2.7 กรอบการวิจัย	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	26
3.1 ประชากร	26
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย	30
4.1 ร้อยละของประชากร	30
4.1.1 ชั้นปี	30
4.1.2 ภาคการศึกษา	31
4.1.3 เพศ	32
4.1.4 สาขาการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา	33
4.1.5 สาขา	34
4.2 \bar{x} และ S.D. ของแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง	35
4.2.1 \bar{x} และ S.D. บนแกน LR	35
4.2.1.1 ชั้นปี	35
4.2.1.2 ภาคการศึกษา	36
4.2.1.3 เพศ	38
4.2.1.4 สาขาการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา	40
4.2.1.5 สาขา	42
4.2.1.6 แนวโน้มชอบการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา	43
4.2.2 \bar{x} และ S.D. ของแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง	44
4.2.2.1 ชั้นปี	44
4.2.2.2 ภาคการศึกษา	45
4.2.2.3 เพศ	46
4.2.2.4 สาขาการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา	48
4.2.2.5 สาขา	50
4.2.2.6 แนวโน้มชอบการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา	51
4.2.3 ตัวแบบ LR-LA และแนวโน้มที่ใกล้เคียงกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย	52
4.2.3.1 ชั้นปี	52
4.2.3.2 ภาคการศึกษา	54
4.2.3.3 เพศ	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.3.4 สายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา	59
4.2.3.5 สาขา	62
4.2.3.6 สรุปแนวโน้มอุดมการณ์ฯ LR-LA และ แนวโน้มฯ ประชาธิปไตย	64
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	66
5.1 การศึกษาแนวโน้มทางอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษารัฐศาสตร์ ตามแนวความคิดการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	52
5.2 การศึกษาแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ ประชาธิปไตย	53
5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	54
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	57

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1	14
2	14
3	15
4	16
5	17
6	17
7	18
8	19
9	19
10	20
11	20
12	21
13	21
14	25
15	28
16	52
17	54
18	56
19	59
20	62
21	64

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี และภาคการศึกษา	26
2 ประชากรทั้งหมดจำแนกตามชั้นปี และคำนวณเป็นร้อยละ	30
3 ร้อยละจำนวนของนักศึกษาต่อประชากรทั้งหมดจำแนกตามภาคการศึกษา	31
4 ร้อยละจำนวนของนักศึกษาต่อประชากรทั้งหมดจำแนกตามเพศ	32
5 ร้อยละจำนวนของนักศึกษาต่อประชากรทั้งหมดจำแนกตามสายการศึกษาฯ	33
6 ร้อยละจำนวนของนักศึกษาต่อประชากรทั้งหมดจำแนกตามสาขา	34
7 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามชั้นปี	35
8 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามภาคการศึกษา	36
9 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามเพศ	38
10 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามสายการศึกษาฯ	40
11 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามสาขา	42
12 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR โดยรวม	43
13 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามชั้นปี	44
14 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามภาคการศึกษา	45
15 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามเพศ	46
16 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามสายการศึกษาฯ	48
17 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามสาขา	50
18 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA โดยรวม	51
19 ตารางแปลความตัวแปรชั้นปี	52
20 ตารางแปลความตัวแปรภาคการศึกษา	55
21 ตารางแปลความตัวแปรชั้นเพศ	57
22 ตารางแปลความตัวแปรสายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา	61
23 ตารางแปลความตัวแปรสาขา	62
24 ตารางแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา และแนวโน้มทาง อุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย	65

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ คำว่า อุดมการณ์ทางการเมือง (political ideology) เป็นมโนทัศน์ที่มีความสำคัญในการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ โดยพื้นฐานนั้น อุดมการณ์ทางการเมืองมีอิทธิพลต่อโลกทัศน์ และพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ ทั้งยังสะท้อนสภาพของสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละสังคมการเมือง ในทุกๆสังคมการเมืองการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองจะทำให้เราเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมการเมืองกับสังคมการเมืองในองค์รวม

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เป็นสถาบันการศึกษาที่เน้นผลิตบัณฑิตในทางการเมืองการปกครอง และการเมืองท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตทางรัฐศาสตร์เข้าสู่ตลาดงาน ตามประเด็นยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ (พ.ศ. 2556-2559) ที่ 1 การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม ได้มาตรฐานวิชาชีพสู่มาตรฐานวิชาชีพสากล โดยบัณฑิตรัฐศาสตร์นั้นควรมีคุณลักษณะสำคัญคือ ความรู้ความสามารถด้านการเมือง ทั้งนี้จากการที่ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ความสอดคล้องในอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองของประเทศ และอุดมการณ์ทางการเมืองของบัณฑิตจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ทั้งนี้แล้ว ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์สังกัดสาขาวิชา รัฐศาสตร์ ซึ่งมุ่งผลิตทางรัฐศาสตร์สู่สังคม การที่ผู้วิจัยศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองของพลเมืองนั้นจึงเป็นทั้งการบูรณาการทางความคิดจากทฤษฎีตะวันตกเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงของสังคมการเมือง รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตทางรัฐศาสตร์ตามกลยุทธ์การวิจัยที่ ก 1.2 จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและต่อเนื่องตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 ของประเด็นยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ (พ.ศ. 2556-2559) ที่ 1 ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มทางอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษารัฐศาสตร์
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาที่ใกล้เคียงกับประชาธิปไตย

1.3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา : กรณีศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคปกติ และ กศ.ปช. ทั้ง 3 ชั้นปี ที่ยังลงทะเบียนเรียนในปี การศึกษา 2557 จำนวน 580 คน ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยคือ ภาคการศึกษาที่ 2/2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อุดมการณ์ทางการเมือง คือ ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทาง สังคมและการเมือง
2. แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง คือ ความโน้มเอียงทางอุดมการณ์ทางการเมืองของ นักศึกษา ซึ่งสามารถวัดได้จากตัวแบบแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง
3. ตัวแบบอุดมการณ์ทางการเมือง คือ ตัวแบบเชิงทดลองที่พัฒนามาจากทฤษฎีเจตนาการเมือง มีลักษณะเป็นแผนภาพ 2 แกน ในที่นี้คือแกน ชอบความเปลี่ยนแปลง (LR) และแกน เสรีภาพ-อำนาจควบคุม (LA)
4. แนวโน้มอุดมการณ์ที่ใกล้เคียงกับประชาธิปไตย คือ ระยะห่างระหว่างแนวโน้ม อุดมการณ์ทางการเมืองบนตัวแบบอุดมการณ์ทางการเมืองกับจุดตัวของแกนทั้ง 2 บนตัวแบบ อุดมการณ์ทางการเมือง

1.5 ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบแนวโน้มทางอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษารัฐศาสตร์
2. ได้แนวทางพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม ได้มาตรฐานวิชาชีพผู้ มาตรฐานวิชาชีพสากล
3. ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารวิชาการ หรือนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีวิชาการ ระดับชาติต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 อุดมการณ์ และอุดมการณ์ทางการเมือง

อุดมการณ์เป็นมโนทัศน์สำคัญ (crucial concept) ของวิชารัฐศาสตร์ การนิยามคำว่าอุดมการณ์นั้นมีหลากหลาย อาทิ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523 : 1 – 13.) อธิบายคำว่า “อุดมการณ์” ไว้ว่า อุดมการณ์เป็นเรื่องของความเชื่อ โดยไม่จำเป็นจะต้องขึ้นอยู่กับเหตุผล หรือสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง นอกจากนี้ความเชื่อโดยทั่วไปอาจไม่มีลักษณะเป็นอุดมการณ์ก็ได้ ความเชื่อที่จะเรียกว่าเป็นอุดมการณ์นั้นจะต้องเป็นระบบความคิดที่มีลักษณะสำคัญคือ เป็นความเชื่อที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน มีความสำคัญต่อกลุ่ม เป็นแนวทางในการประพฤติตน และดำเนินชีวิตอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งต้องมีส่วนช่วยในการชี้แนะขั้วในกลุ่ม หรือช่วยสนับสนุนหรือให้คนนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการทำกิจการต่างๆ ได้ อุดมการณ์อาจเกิดมาจากปัจจัยหลายประการเช่น การศึกษา การเลี้ยงดูจากครอบครัว การกล่อมเกลாதองสังคม ฯลฯ อย่างไรก็ตามอุดมการณ์มีความสำคัญต่อสังคมในฐานะที่จะธำรงรักษาระบบและสภาพการณ์เดิมของสังคมไว้ หรือเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในตัวระบบและการจัดระเบียบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงธำรงรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์ใหม่อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงเช่นว่านั้น

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2524 : 126.) สรุปลักษณะสำคัญของอุดมการณ์ทางการเมืองว่าต้องมีลักษณะของความเชื่อที่มีแบบแผน เป็นทฤษฎี และเป็นปรัชญาที่แยกแยะสภาพสังคมและเศรษฐกิจได้ ซึ่งถึงอนาคต คาดหวังถึงรัฐ และสังคมการเมืองที่ดีที่ควรจะเป็นควรเป็นอย่างไร โดยมีเหตุผลและหลักฐานที่น่าเชื่อถือ เข้าถึงประชาชน ได้รับการยอมรับ และกระตุ้นให้ประชาชนผลักดันการพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองด้วยอุดมการณ์นั้นๆ ที่กลุ่มตนยึดถือ สร้างความทนทานหรือต่อต้านอุดมการณ์อื่นๆ สามารถถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านจากรุ่นสู่รุ่นอย่างแนบเนียน จนกลายเป็นวิถีชีวิตทางสังคมการเมืองของประชาชน

สำหรับอุดมการณ์ทางการเมือง ชัยอนันต์ (เล่มเดียวกัน : 13- 17.) อธิบายว่าเป็นความเชื่อ แนวคิดและวิธีในการนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลทางด้านการเมืองทั้งกระบวนการ การใช้อำนาจของรัฐและความชอบธรรมแก่บทบาทของรัฐบาล ผ่านการปลุกฝัง จูงใจและย้าเตือนโดยระบบการกล่อมเกลாதองสังคม อาทิ การศึกษา การใช้ระบบการสื่อสารมวลชน หรือวิธีใดๆก็ได้ที่ทำให้ประชาชนยอมรับอย่างค่อยเป็นค่อยไปทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อกำหนดบทบาทของมนุษย์ในระบบสังคมและการเมืองพร้อมทั้งวางแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในสังคมการเมือง ทำให้ระบบการเมือง

สังคมและเศรษฐกิจเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคมการเมือง สร้างจุดมุ่งหมายร่วมทางการเมือง ในสังคมการเมือง รวมถึง พยากรณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับสังคมการเมืองในอนาคต

ด้านวงวิชาการตะวันตก เมื่อศึกษาถึงประวัติศาสตร์ของคำว่า “อุดมการณ์” (ideology) จะพบว่าถูกสร้างขึ้นในปี 1796 โดยนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสคือ อองตวน ลุยส์ โคลด เดส์ตูต์ เดอ เทเรซี โดยเขาใช้ในความหมายว่า “วิทยาศาสตร์แห่งความคิด” (science of idea) ซึ่งก็คือการผสมคำว่า “ความคิด” (idea) เข้ากับ “วิทยาการ” (ology) โดยเดส์ตูต์ เดอ เทเรซี สร้างคำนี้จากความเชื่อที่ว่า ความคิดต่าง ๆ นั้นสามารถที่จะสืบค้น สืบสาวไปสู่ต้นตอบางอย่างในแบบที่เป็นวิทยาศาสตร์ได้ ความหวังของ เดส์ตูต์ เดอ เทเรซี คืออุดมการณ์ จะเป็นวิทยาศาสตร์ว่าด้วยความคิด ซึ่งเป็นเรื่องที่เหมาะสมได้รับการยอมรับในสถานของวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกับ ศาสตร์อื่นๆ (Hart, 2002) อย่างไรก็ตาม ไรท์ตีความหมายของคำว่าอุดมการณ์ที่เป็นที่รับรู้มากกว่าคือความหมายที่ถูกนำเสนอในศตวรรษที่ 19 ในงานเขียนของคาร์ล มาร์กซ์ สำหรับมาร์กซ์ คำว่าอุดมการณ์ เป็นเรื่องความของพวกชนชั้นปกครอง อุดมการณ์เป็น “สิ่งที่ถูกใช้ในการสนับสนุนระบบชนชั้น เพื่อให้การกดขี่ขูดรีดดำรงอยู่ตลอดไป” (Marx, 1999 : 64) การนิยามอุดมการณ์ในนัยของมาร์กซ์ก็คือการมองว่าอุดมการณ์คือ “ความผิดพลาด” (false) เพราะมันสร้างความวุ่นวายสับสนให้กับชนชั้นที่ถูกกดขี่ (subordinated class) ด้วยการปกปิดพวกเขาจากความขัดแย้งระหว่างชนชั้นต่างๆ ในสังคม ทรายใดที่ทุนนิยมยังคงถูกให้ความสำคัญ อุดมการณ์ของชนชั้นกลางผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือที่เรียกว่า อุดมการณ์กระฎุมพี (bourgeois ideology) ก็จะฟุ้งเฟ้อภาพลวง หรือ จิตสำนึกที่ผิดพลาด (false consciousness) ให้แก่เหล่ากรรมกรชน (proletariats) ผู้ที่ถูกขูดรีดอยู่ร่ำไปให้พวกเขาไม่สามารถสำนึกได้ว่าตนเองนั้นถูกขูดรีดอยู่

นิยามอีกแบบหนึ่งถูกพัฒนาขึ้นโดยพวกเสรีนิยม และพวกอนุรักษนิยม ที่มองว่า อุดมการณ์เป็นเครื่องมือของการควบคุมทางสังคมให้เกิดการยอมตาม (compliance) และยอมทำตามคำสั่ง (subordination) โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกิดกับฟาสซิสต์ และคอมมิวนิสต์ พวกนักเสรีนิยมในช่วงสงครามเย็นใช้คำว่าอุดมการณ์ด้วยนัยของ “ระบบปิดทางความคิด” ซึ่งถูกใช้เพื่อสร้างการผูกขาดความจริง และปฏิเสธที่จะอดกลั้นต่อแนวคิดอื่นๆ ที่ถูกมองว่าเป็นความเชื่อที่เป็นอริในทางกลับกัน แนวคิดเสรีนิยมที่วางฐานบนความเชื่อมั่นในการยอมรับเสรีภาพของปัจเจกบุคคล รวมไปถึงความเชื่อ (doctrine) อาทิ อนุรักษนิยมและสังคมนิยมประชาธิปไตย ที่ยอมรับในหลักการแบบเสรีนิยมแบบกว้างๆ จะไม่ถูกมอง โดยพวกนักเสรีนิยมว่าเป็นอุดมการณ์ เพราะความเชื่อพวกนี้ จะถูกพวกนักเสรีนิยมมองว่าเป็น “ระบบเปิดทางความคิด” เพราะยอมรับและยืนยันว่าการถกเถียงอย่างอิสระรวมถึงการเปิดรับการวิพากษ์วิจารณ์กับผู้ที่คิดต่างเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ส่วนพวกนักอนุรักษนิยมใช้คำว่าอุดมการณ์ตามนัยว่าคือ “ระบบคิดที่เป็นนามธรรม” ซึ่งเป็นกลุ่มของความคิดที่

เข้ามาแทรกแซงความเป็นจริงทางการเมือง เพราะแนวคิดแบบพวกเหตุผลนิยมนี้พยายามกล่าวอ้างอย่างน่าขันว่าสามารถเข้าใจและอธิบายทุกอย่างออกมาได้ด้วยเหตุผล ที่เองเป็นเหตุผลว่าทำไมพวกนักอนุรักษ์นิยมจึงมีจารีตที่ไม่มีใครจะยอมรับความคิดเห็นหรือทัศนคติใดที่มีความคลุมเครือ และเลือกที่จะศรัทธากับแนวคิดปฏิบัตินิยม, ประเพณี, และประวัติศาสตร์มากกว่า (Heywood, 2012 : 43)

อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าอุปสรรคของการใช้คำว่าอุดมการณ์ที่กล่าวมานี้เป็นไปในเชิงลบและเหยียดหยาม รวมทั้งมีการใช้ในแบบที่ค่อนข้างเคร่งครัด ในอีกภาษาหนึ่งหลักการทางการเมืองที่แน่ชัดจะไม่ถูกนับรวมว่าเป็นอุดมการณ์ ตัวอย่างเช่น มาร์กซยืนยันว่างานเขียนของเขาเป็นวิทยาศาสตร์ พวกอนุรักษ์นิยมชอบที่จะบอกว่าแนวคิดของตนเป็นปฏิบัตินิยมมากกว่าจะเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง มากกว่านั้นในแต่ละนิยามที่มีให้กับอุดมการณ์นั้นก็เต็มไปด้วยการให้คุณค่าและกำหนดเป้าหมายในทางการเมืองไว้ทั้งสิ้น การนิยามคำว่าอุดมการณ์อย่างครอบคลุมที่สามารถใช้ได้กับทุกๆ จารีตทางการเมืองนั้นต้องเป็นกลางกว่านี้ อุดมการณ์ไม่ควรถูกมองว่า ดี หรือเลว ถูกหรือผิด เสรีหรือกดขี่ นี่เป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นจากแนวคิดที่ให้ความหมายในแบบวิทยาศาสตร์สังคม (social scientific meaning) โดยมองว่าอุดมการณ์คือ “การกระทำที่เกิดจากระบบความเชื่อ” และเป็น “ชุดของความเชื่อที่แนะหรือกระตุ้นการกระทำทางการเมือง” (ibid, 45)

2.2 การศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองในสังคมไทย

ข้อสรุปของ มนุ อุดมเวช (2542) จากวิจัยเรื่อง “สถานภาพการวิจัยวิธีคิดของคนไทยเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง” นั้น พบว่าการศึกษามุมมองที่ผ่านมานั้น งานวิจัยเกี่ยวกับอุดมการณ์ในสาขาวิชารัฐศาสตร์จะมีมากที่สุด ในบรรดางานวิจัยสาขาอื่นทั้ง ทว่าปัญหาสำคัญคือการศึกษาดังกล่าวมีความแยกขาด ไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นระบบ และที่สำคัญไม่มีทฤษฎีในการศึกษา แต่เป็นการศึกษาในเชิงสำรวจเท่านั้น ซึ่งหากยึดปีที่ มนุ ตีพิมพ์งานวิจัยขึ้นดังกล่าว แล้วสืบค้นต่อมา ก็จะพบว่าข้อสรุปของมนุ ยังเป็นจริงอยู่ เนื่องจากงานวิจัยเกี่ยวกับอุดมการณ์ และอุดมการณ์ทางการเมืองในสังคมไทยนั้นนอกจากจะมีจำนวนน้อย ยังมีลักษณะ แยกขาด ไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นระบบ แม้จะมีการนำเสนอทฤษฎีที่เป็นระบบมากขึ้นก็ตาม อาทิ

เพ็ญศรี จุลกาญจน์ (2541) ศึกษา การผลิตซ้ำอุดมการณ์เกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของหญิงและชาย ผ่านสถาบันทางสังคมได้แก่ บ้าน วัด และ โรงเรียน โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ผลของการวิจัยคือสถาบันทางสังคมดังกล่าวมีลักษณะของการผลิตซ้ำความเชื่อผ่านกระบวนการกล่อมเกลากลางสังคมต่างๆ ที่ช่วยสร้างความคิด ความเชื่อ เรื่องความแตกต่างระหว่าง

ความเป็นหญิง และความเป็นชาย ให้กับเยาวชน โดยเชื่อว่า เพศ และการแสดงออกที่เหมาะสมทางเพศคือคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในสังคม

รัชชนิต โอสถิตย์พร (2545) ศึกษา อุดมการณ์และจิตสำนึกของข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง ต่อความสำเร็จในการปฏิรูประบบราชการ โดยศึกษาปัจจัยเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกและอุดมการณ์ของข้าราชการสังกัดกรมการปกครองในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการสังกัดกรมการปกครองยังมีจิตสำนึกแบบข้าราชการโบราณนั่นคือ “บำบัตทุกข์ บำรุงสุข” มากกว่าที่จะเป็นข้าราชการที่ทำงานในฐานะ “ผู้บริการประชาชน” รวมถึงจิตสำนึกของข้าราชการกรมการปกครองยังมีความถักถักกันระหว่างอุดมการณ์อุปถัมภ์และอุดมการณ์ในระบบคุณธรรม

มนัส แถบทอง (2546) ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ชาตินิยมของนายทหารชั้นสัญญาบัตร ในกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ พบว่านายทหารสัญญาบัตรนั้นมีลักษณะทางอุดมการณ์ที่เน้นการพึ่งพาในระบบอุปถัมภ์ มากกว่าอุดมการณ์ประชาธิปไตย อุดมการณ์อุปถัมภ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นฐานให้กับอุดมการณ์ชาตินิยมของนายทหารสัญญาบัตร

ธัญลักษณ์ แซ่เลี้ยว (2549) ศึกษา การผลิตซ้ำอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อ้าวเมี่ยนในจังหวัดเชียงราย : กรณีศึกษา บ้านห้วยเคือ (ป่าไร่หลวง) ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า พิธีกรรมต่างๆของกลุ่มชาติพันธุ์อ้าวเมี่ยนนั้นต่างขับเคลื่อนคุณค่าให้กับความหมายของความเป็นชายที่เป็น พ่อ ผู้นำ ผู้ปกครอง ผู้ศักดิ์สิทธิ์ และคงสถานะทางสังคมให้กับผู้ชายที่มาพร้อมกับหน้าที่รับผิดชอบต่างๆทางสังคม

พิมพ์ สุนทรวิริยกุล (2551) ศึกษา กระบวนการประกอบสร้างอุดมการณ์ในละครโทรทัศน์ไทย ในช่วงภาวะวิกฤตทางการเมือง โดยศึกษาเนื้อหาของละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศในช่วง เดือนกันยายน 2549 – เดือน ธันวาคม 2550 พบว่าอุดมการณ์ที่ถูกสอดแทรกในละครโทรทัศน์นั้นมีทั้งทาง สังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยเน้นสร้างคู่ตรงข้ามระหว่างอุดมการณ์ทุนนิยม-บริโภคนิยม ที่มีอุดมการณ์เศรษฐกิจพอเพียงเป็นคู่ตรงข้าม โดยสิ่งที่เข้ามาทำลายความขัดแย้งต่างๆของอุดมการณ์คือความรัก นอกจากนี้อุดมการณ์ต่างๆมักผูกอยู่กับอารมณ์ รัก โกรธ หลง เป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยชี้ว่าอาจเป็นผลจากระบบเรตติ้งที่ต้องทำให้ผู้ชมเข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย

ไพบุลย์ รัชโพธิ์ (2551) ศึกษา ชาตินิยมโดยรัฐในแบบเรียนประถมศึกษาไทย ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาชาตินิยมโดยรัฐ ที่ปรากฏในแบบเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีลักษณะสำคัญ คือ ให้ความสำคัญกับพระมหากษัตริย์ในฐานะศูนย์กลางของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายว่าเป็นผลมาจากพระปรีชาสามารถ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งปัจจุบัน นอกจากนี้ยังพยายามส่งเสริมคุณธรรมและหน้าที่พลเมืองดีโดยนิยามว่าต้อง

ประเพณีปฏิบัติตนอยู่ในสังคมได้อย่างถูกต้องตามระเบียบวินัย กติกา ข้อตกลง หรือกฎหมายนั้นๆ กำหนดขึ้นไม่ว่าจะเป็นสังคมระดับครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น หรือประเทศชาติ คำนี้ถึงประโยชน์ส่วนรวม และมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย รักษาบ้านเมืองและจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ ให้มีความสำคัญกับพระพุทธศาสนาในชาติฐานะศาสนาประจำชาติ ผู้วิจัยชี้ให้เห็นความพยายามของรัฐ ในการที่จะปลูกฝังให้เด็กเชื่อมั่นในความสามารถของรัฐ และระบบราชการถึงแม้ว่าประสิทธิภาพของระบบราชการไทยอย่างที่มีอยู่ในแบบเรียนนั้น ไม่เคยมีอยู่จริง แต่ภาพพจน์ของรัฐไทยที่มีประสิทธิภาพอย่างเหลือเชื่อที่ถูกเสนอในแบบเรียนนั้น ย่อมทำให้รัฐไทยและระบบราชการไทยเป็นที่พึ่งและทางออกของปัญหาในวิถีคิดของคนไทย

ประจวบ จันทร์หมื่น (2552) ศึกษา อุดมการณ์อำนาจใน ฮิต-คอง ของคนอีสาน พบว่าฮิต-คอง เป็นวัฒนธรรมชุมชนที่ต้องถูกรื้อฟื้นขึ้นมาเพื่อต่อสู้กับวิกฤติทางสังคม ใช้พลังของวัฒนธรรมในการควบคุมดูแลกัน สร้างข้อห้าม (ฮิต) ข้อปฏิบัติ (คอง) ที่สามารถทำให้คนมีคุณธรรม-จริยธรรมในการดำเนินชีวิต โดยเชื่อว่าสังคมในอดีตไม่มีการต่อสู้ แย่งชิง ชัดแย้งกันอย่างรุนแรงเหมือนในปัจจุบัน แต่เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ฮิต-คอง ลดบทบาทลงโดยระบบการเมืองการปกครองรูปแบบใหม่ แต่พบว่าฮิต-คอง ยังคงมีพลังแฝงอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต หากแต่ยังไม่มีการรื้อฟื้นอย่างเป็นระบบ วิกฤติสังคมของคนอีสานในหลายๆด้านจึงสามารถเชื่อมโยงได้ว่าเพราะความสำคัญของฮิต-คอง ถูกลดบทบาทลง อุดมการณ์สมัยใหม่ต่างก็ไม่ถูกต้องและเอาเปรียบคนอีสาน

จากงานวิจัยที่ยกมานี้ พบว่าการศึกษาคู่มือการในสังคมไทยนั้นเน้นศึกษาคู่มืออย่างแยกส่วน ไม่ได้มองว่าอุดมการณ์ต่างๆมีพลวัตกัน อุดมการณ์เปรียบเสมือนชุดความเชื่อที่สังคมสร้างหรือกล่อมเกลามาให้กับสมาชิกในสังคมเป็นสำคัญ มีการต่อสู้ ชัดแย้งระหว่างอุดมการณ์แต่ก็ไม่ได้มองว่าอุดมการณ์ที่ขัดแย้งกันนั้นคือกระบวนการที่ค้นคว้าขบคิดทางความคิด หรือสายสัมพันธ์ทางพลวัตต่อกันแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามงานวิจัยเหล่านี้ก็ยังชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญคือ ปัจจัยที่มีผลต่ออุดมการณ์ของมนุษย์นั้นคือปัจจัยทางสังคมที่ถูกประกอบสร้างขึ้น อาทิ เพศ อาชีพ สถานะทางสังคม การศึกษา และจารีตประเพณี ซึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ จะพอพิจารณาปัจจัยมีผลต่ออุดมการณ์ของนักศึกษาคือ เพศ ชั้นปี สายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา สาขาวิชา และภาคการศึกษา

2.3 การกล่อมเกลாதงสังคมและการเมืองกับอุดมการณ์ทางการเมือง

อุดมการณ์ทางการเมือง หากกล่าวให้กระชับก็คือระบบความเชื่อทางการเมืองที่ส่งผลต่อการกระทำทางการเมือง และความเชื่อและการกระทำนั้นถูกยอมรับในฐานะ “ความจริงแท้ (fact truth)” อุดมการณ์จึงมีพื้นฐานมาจาก “การเชื่อ” เป็นอันดับแรก ซึ่งกระบวนการสำคัญในการสร้างความ

ข้อ เพื่อจะเข้าใจความจริงทางสังคม หรืออย่างน้อยก็ใกล้เคียงกับความเป็นจริง หรือที่พึงปรารถนา จึงเป็นระบบที่มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันของส่วนต่างๆ ในระบบสังคมสามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การทำให้กลายเป็นสถาบัน (institutionalization)” สำหรับพาร์สันการกลายเป็นสถาบันนี้เป็นทั้งกระบวนการและโครงสร้างของระบบสังคม

การกลายเป็นสถาบันเป็นกระบวนการที่ทำให้โครงสร้างทางสังคมเกิดขึ้นและดำรงอยู่ ผู้กระทำที่กลายเป็นสถาบันก็ต่างมีหน้าที่ที่แตกต่างกัน ไปแต่ในท้ายที่สุดก็ต้องเป็นไปเพื่อธำรงรักษาระบบสังคมไว้ ระบบสังคมใดเป็นระบบใหญ่มีสถาบันหลายอย่างผสมผสานกันอยู่ แต่ละสถาบันนั้นจะได้ชื่อว่าระบบย่อย และหากสังคมมนุษย์ คือ ระบบใหญ่ที่ประกอบด้วยสถาบันที่สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันหลายสถาบัน เวลาใดก็ตามที่จะวิเคราะห์ระบบสังคม จะต้องคำนึงเสมอว่า ระบบสังคมอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมและสัมพันธ์กับหน้าที่ของบุคคล ซึ่งมีพฤติกรรมในทางการเมืองที่ผูกพันไปกับกระบวนการกล่อมเกลางานสังคมและการเมืองอย่างสอดคล้องกัน

ในทางรัฐศาสตร์ ลูเซียน พาย (Pye, 1962 : 44 – 48) ได้สรุปและจำแนกลำดับขั้นตอนในการกล่อมเกลางานทางการเมืองออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เมื่อคนเกิดมาจะได้รับการอบรมตั้งแต่เป็นเด็ก โดยได้รับการฝึกฝนให้เป็นสมาชิกของสังคม เด็กจะเกิดภาวะการเรียนรู้ เกิดทัศนคติ ค่านิยม ความชำนาญ ความสัมพันธ์กับบทบาทต่างๆ ของบุคคล ความรู้ทั่วไปและสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นซึ่งคนในสังคมนั้นจะต้องเรียนรู้ อันเรียกได้ว่าเป็นขั้นของการสร้างความโน้มเอียง (orientation) ให้บุคคลเข้าสู่ความเป็นมนุษย์ โดยชี้ให้เห็นถึงแนวทางการเรียนรู้วิถีในการดำเนินชีวิตหรือการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

2. ต่อมาเด็กจะถูกสร้างบุคลิกภาพที่จะนำเสนอตนเองต่อบุคคลอื่น ในระดับดังกล่าวนี้มนุษย์จะมีความสำนึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หรือที่เรียกว่ามีตัวตน (identity)

3. มนุษย์จะถูกสร้างให้มีความรู้สึก มีสำนึก ถึงโลกทางการเมืองรอบ ๆ มีทัศนะเข้าใจถึงเหตุการณ์ความเป็นไปทางการเมืองต่าง ๆ จนเกิดวัฒนธรรมทางการเมือง ผ่านตัวแทนการกล่อมเกลางาน (political socializing agents)

4. เป็นขั้นตอนที่มนุษย์ผ่านจากการเป็นสมาชิกของสังคมการเมืองที่ไม่ได้มีกิจกรรม (passive) มาเป็นผู้เข้าร่วมที่มีบทบาททางการเมือง ขั้นตอนนี้เรียกว่า การเลือกสรรทางการเมือง (political recruitment) โดยเป็นขั้นตอนที่มนุษย์จะมีความเข้าใจต่อการเมืองอย่างลึกซึ้งและมีทัศนคติทางการเมือง หรือที่เรียกว่ามีบุคลิกภาพทางการเมืองอย่างชัดเจนและถาวรขึ้นกว่าเดิม

จากข้อสรุปนี้เป็นไปในทางเดียวกับที่แอนดรูว์ เฮย์วูด (Heywood, 1997: 31 – 38.) เชื่อว่าการจะทำความเข้าใจในวัฒนธรรมในทางการเมืองของสังคมการเมืองใดๆ ก็ต้องทำความเข้าใจในว่าสังคมการเมืองนั้นมีระบบระเบียบ และแบบแผนในการปกครองอย่างไร ความเชื่อ การกระทำ และ

วัฒนธรรมทางการเมืองไม่ใช่สิ่งที่อยู่นิ่งกับที่ แต่จะมีลักษณะปะทะประสานกับความคิดที่เกิดจากภายในสังคมการเมือง หรือนอกสังคมการเมืองก็ได้ตลอดเวลา โดยมีกระบวนการขัดเกลาทางการเมืองเป็นจุดเริ่มต้น และ พัฒนาการของทัศนคติ และความเชื่อ ให้กับสมาชิกในสังคมการเมือง โดยไม่จำกัดเพศ อายุ การศึกษา ฯลฯ การกล่อมเกลาทางการเมืองจะกระทำผ่านตัวแทนต่างๆ (agencies) ได้แก่

1. ครอบครัว ในทุกสังคมการขัดเกลาขั้นปฐมภูมิจะเกิดขึ้นในครอบครัว เครื่องญาติ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มเรียนรู้ถูกฝึกตามความหมายของวัฒนธรรมนั้น รวมทั้งเรียนรู้วัฒนธรรมบางประการที่เป็นแบบแผนในการแสดงบทบาทที่เหมาะสมสำหรับวัยและเพศของตน การกล่อมเกลาทางการเมือง ที่แจ้งชัด เกิดขึ้นน้อยมาก แต่แนวการวิเคราะห์ทางจิตวิทยาจะเน้นว่าครอบครัวมีความสำคัญมาก เพราะหลายสิ่งหลายอย่างที่บุคคลได้เรียนจากครอบครัวจะได้รับการถ่ายทอดไปสู่บทบาททางการเมืองต่อไป เพราะการเรียนรู้ทางปฐมภูมิเป็นการเรียนรู้ที่สนิทสนม เป็นการเรียนรู้ที่ฝังรากลึกมากกว่าการเรียนรู้จากทุติยภูมิ ซึ่งเป็นกลุ่มที่บุคคลมีความสัมพันธ์ด้วยแต่เฉพาะในบทบาทหนึ่งอีกทั้งขาดความต่อเนื่องไม่เป็นประจำด้วย

2. กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มคนที่มีฐานะเท่าเทียมกันและมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นต่อกัน เป็นตัวแทนการกล่อมเกลาทางสังคมขั้นปฐมภูมิ ที่มีความสำคัญตั้งแต่วัยรุ่นขึ้นไปและมีอิทธิพลตลอดชีวิต ในด้านการเมือง กลุ่มเพื่อนจะให้บทเรียนทางการเมืองขั้นต้นแก่บุคคล อีกทั้งยังสามารถเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะรับประสบการณ์ที่มีความเป็นการเมืองโดยเฉพาะได้ เช่นการหล่อหลอมให้เขามีความรู้สึกว่าเขาเป็นคนจำพวกใด ชาติพันธุ์ใด นับถือศาสนาใด เป็นต้น

3. สถาบันการศึกษาสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน เป็นตัวแทนในการกล่อมเกลาที่เป็นทางการ เป็นการกลุ่มเกลาที่อยู่กึ่งกลางระหว่างปฐมภูมิกับทุติยภูมิ สถาบันการศึกษาทำหน้าที่กล่อมเกลาทางการเมืองคือ การจำลองรูปแบบสังคมการเมืองในทางตรง โดยการสั่งสอนจากครูบาอาจารย์ และบทเรียนต่างๆ และโดยทางอ้อม เช่น การเคารพกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นต้น

4. สื่อมวลชนในสังคมสมัยใหม่ สื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทในการกล่อมเกลาทางการเมืองมากขึ้น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นตัวการทำให้การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะป็นจากรัฐบาลถึงประชาชนหรือจากกลุ่มคนหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง หรือแม้แต่มุมหนึ่งของโลกถึงอีกมุมหนึ่งเป็นได้อย่างง่ายดายมากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าอุดมการณ์ทางการเมืองนั้นเป็นความเชื่อที่ถูกประกอบสร้าง จากนั้นจะสามารถส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่นผ่านกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง ดังนั้น หากกล่าวในอีกทางหนึ่ง อุดมการณ์ทางการเมืองของบุคคลใดๆก็ตามนั้นเป็นผลของความคาดหวังและความต้องการจาก

ระบบสังคมทั้งในภาพรวม อาทิ รัฐ หน่วยงานของรัฐ อุดมการณ์ของรัฐ ผนวกกับสังคมย่อยๆ อาทิ ครอบครัว ชุมชน สถาบันย่อยต่างๆ ที่ต่างร่วมกันกล่อมเกลาคความเชื่อคนนำไปสู่การปฏิบัติซ้ำๆ คล้ายๆกัน จนถูกมองว่าเป็นสิ่งปกติธรรมดา นั่นเอง

2.4 ตัวแบบเพื่อการวิจัยแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง

การศึกษาเกี่ยวกับอุดมการณ์ที่มีความเชื่อมโยง เป็นสัมพันธภาพ โดยค่านึกทั้งทฤษฎีพื้นฐาน และพื้นฐานทางทฤษฎีจึงยังไม่มีออกสู่สาธารณะมากนัก ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะยังไม่มีกรวิจัยทางทฤษฎีที่จัดกลุ่มที่เป็นระบบ รวมถึงแสดงให้เห็นสัมพันธภาพอันคาบเกี่ยวทับซ้อนขององค์ประกอบต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัญหาสำคัญในการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมือง เพราะหากพิจารณาคำอธิบายของเฮย์วูดข้างต้น จะพบว่าการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองในแบบวิทยาศาสตร์สังคมเป็นไปได้ยากจากความทับซ้อนของค่านิยมที่แฝงอยู่ในนั่นเอง กล่าวให้ง่ายก็คือ การศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันยังไม่เป็น การศึกษาอุดมการณ์ที่มีความเป็นกลางนั้น เป็นคุณลักษณะสำคัญของการศึกษาการเมืองในยุควิทยาศาสตร์ ดังที่เฮย์วูด (1992 : 6.) ว่าไว้

ทั้งนี้หากพิจารณาว่าอุดมการณ์นั้นเป็นผลผลิตทางประวัติศาสตร์ที่วางอยู่บนฐานของความต้องการของสังคมการเมืองนั้นๆ (ibid. : 319.) ดังนี้แล้ว เฮย์วูดจึงเสนอว่าการศึกษาอุดมการณ์นั้น เลี่ยงไม่ได้ที่จะมีมิติทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือกล่าวอีกทางหนึ่งก็คือมิติของการศึกษาอุดมการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์การเมืองนั้น อาจไม่ใช่รูปแบบของวิทยาศาสตร์ที่นิยมอย่างแข็งกระด้าง แต่เน้นการศึกษาในรูปแบบเฉพาะของความคิดทางการเมืองต่างๆ ทั้งในรูปแบบที่เป็นวิทยาศาสตร์ และในทางปรัชญา โดยเน้นศึกษาที่ธรรมชาติ, บทบาท, และความเฉพาะของอุดมการณ์ต่างๆ ผ่านการพิจารณาถึง ระบบความเชื่อทางการเมือง, การกระทำทางการเมืองที่มีความเชื่อใดๆเป็นฐานคิด, ความคิดทางการเมืองของชนชั้นปกครอง, โลกทรรศน์ทางสังคมของผู้คน, ความคิดทางการเมืองที่ยึดโยงบรรดาผู้คนเข้าไว้ด้วยกัน, ความคิดทางการเมืองที่ได้รับการยอมรับจากผู้คนในสังคมโดยรวม หรือที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการในสังคมการเมือง, ความคิดทางการเมืองที่สังคมการเมืองกล่าวอ้างว่าเป็นความจริงแท้, และความคิดนามธรรมทางการเมืองที่เป็นระบบ จากแนวคิดดังกล่าว เฮย์วูดจึงจำแนกให้เห็นอุดมการณ์หลักต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมการเมืองไว้ดังนี้

1. เสรีนิยม (liberalism) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อหลักคือ ป้างเจกชนนิยม, เสรีภาพ, เหตุผลนิยม, เชื่อมมั่นในความยุติธรรม, และ ความอดกลั้น (see ibid. : 27 – 37.)

2. อนุรักษ์นิยม (conservatism) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อหลักคือ จารีตนิยม, เชื่อในความไม่สมบูรณ์ของมนุษย์, อินทรีย์ภาพสังคมนิยม, อำนาจนิยม, อภิสิทธิ์และทรัพย์สิน (see ibid. : 69 – 83.)
3. สังคมนิยม (socialism) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อหลักคือ ชุมชนนิยม, ความร่วมมือ, ความเท่าเทียม, ความพอเพียง, และทรัพย์สินส่วนกลาง (see ibid. : 106 – 116.)
4. ชาตินิยม (nationalism) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อหลักคือ ชาตินิยม, อินทรีย์ภาพสังคมนิยม, นิยัตินิยม, และการเมืองเรื่องเอกลักษณ์ (see ibid. : 156 – 167.)
5. อนาธิปไตยนิยม (anarchism) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อหลักคือ การต่อต้านรัฐ, เชื่อมมั่นในระบบธรรมชาติ, ปฏิเสธศาสนา และ เชื่อมมั่นในระบบเศรษฐกิจเสรี (see ibid. : 188 – 195.)
6. ฟาสซิสต์ (fascism) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อหลักคือ ปฏิเสธเหตุผล, เชื่อมมั่นในกำลัง, ชนชั้นนำนิยม, เชื่อผู้นำ, สังคมนิยม, และ ชาตินิยมทางการทหาร (see ibid. : 216 – 224.)
7. สตรีนิยม (feminism) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อหลักคือ ปฏิเสธเรื่องพื้นที่สาธารณะกับพื้นที่ส่วนตัว, ปฏิเสธระบอบชายเป็นใหญ่, ปฏิเสธการแบ่งแยกทางเพศ สนับสนุนเรื่องเพศสภาพ, และเชื่อมั่นในความเท่าเทียมกันบนความแตกต่างหลากหลาย (see ibid.: 241 – 249.)
8. นิเวศนิยม (ecologism) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อหลักคือ ธรรมชาตินิยม, องค์กรวม, ความพอเพียง, จริยธรรมในเรื่องสิ่งแวดล้อม, และแนวคิดหลังวัตถุนิยม (see ibid.: 268 – 283.)
9. รากฐานนิยมทางศาสนา (religious fundamentalism) ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อหลักคือ เชื่อในความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา กับการเมือง, คัมภีร์นิยม, ปฏิเสธความเป็นสมัยใหม่, และ กองทัพนิยม (see ibid. : 295 – 303.)

ทั้งนี้อุดมการณ์หลักๆดังกล่าวนี้ยังมีองค์ประกอบที่ทับซ้อนกัน และมีความผสมผสานเกี่ยวโยงกัน จนกลายเป็นอุดมการณ์ย่อยๆที่เลื่อนไหลไปมาจำนวนมาก จากข้อสรุปของเฮย์วูดจึงชี้ให้เห็นว่าจะเห็นได้ว่าการชี้แนะแนวทางการศึกษาอุดมการณ์ดังกล่าวนี้ ก็ยังคงเป็นไปในลักษณะที่เป็นนามธรรม และซับซ้อนจนยากที่จะจำแนกอุดมการณ์และศึกษาอย่างเป็นระบบที่ชัดเจนแยกขาด การจัดอุดมการณ์ทางการเมืองให้เป็นระบบแยกขาดนั้นพบในงานของ แมคสตัดท์ (2009 : 35 – 45.) โดย เขาอธิบายถึงวิธีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านความเชื่อในเรื่องบทบาทของรัฐบาล ที่เป็นเช่นนี้เพราะรัฐบาลคือตัวแสดงหลักในการจัดสรรปันส่วนผลประโยชน์สาธารณะ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นการผนวกรวมเอาโมทัศน์ทางเศรษฐกิจมาเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ ซึ่งคล้ายคลึงกับที่อิซาค (1987 : 133.) อธิบายไว้ว่า ในโลกสมัยใหม่นั้นองค์ความรู้ที่ใกล้ชิดกับการเมืองมากที่สุดนั้นคือเศรษฐศาสตร์ เพราะเศรษฐศาสตร์เป็นตัวกำหนด

ภาคปฏิบัติการของรัฐบาล นั่นก็คือนโยบายนั่นเอง จากแนวคิดดังกล่าวแมคสตัดท์ (ibid) จึงแยกอุดมการณ์ทางการเมืองออกได้เป็น 3 รูปแบบใหญ่คือ

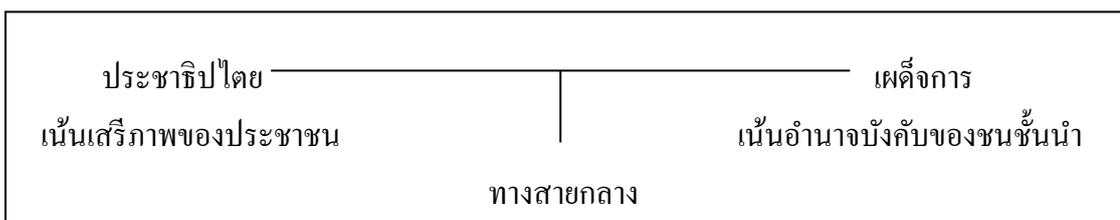
1. กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองแบบปฏิเสธรัฐ ที่มองว่าบทบาทของรัฐนั้นสุดท้ายจะหายไปสู่การแทรกแซงอิสรภาพของปัจเจกบุคคล กลุ่มอุดมการณ์นี้คือ อนาธิปไตยนิยม (anarchism), ตูญนิยม (nihilism), และ สัจคมนิยมเสรี (libertarianism)
2. กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเอียงขวา ที่มองว่ารัฐ และรัฐาธิปไตยควรรวบรวมอำนาจไว้กับศูนย์กลาง และเป็นหน่วยสังคมเดียวที่สามารถสั่งการ รวมถึงควบคุมความสงบเรียบร้อยของสังคมการเมือง กลุ่มอุดมการณ์นี้คือ กษัตริย์นิยม (royalism or monarchism), ฟาสซิสต์ (facism), ชาตินิยมนาซี (nazism), ทุนนิยม (capitalism), รากรฐานนิยมทางศาสนา หรือศาสนนิยม (religious fundamentalism), และอนุรักษนิยม (conservatism)
3. กลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเอียงซ้ายที่มองว่าความร่วมมือของประชาสังคมควรมีบทบาทในการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะมากกว่าจะเป็นบทบาทของรัฐ กลุ่มอุดมการณ์นี้คือสหการนิยม (syndicalism), สังคมนิยม (socialism), มาร์กซิสม์ (marxism), คอมมิวนิสต์ (communism), และสังคมนิยมประชาธิปไตย (social-democraticism)

อย่างไรก็ดีแมคสตัดท์ก็ชี้ว่าการแบ่งแยกเช่นนี้เพียงเพื่อที่จะจัดกลุ่มการศึกษาได้ง่ายขึ้นเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายความว่าอุดมการณ์ที่อยู่กลุ่มเดียวกันจะมีแนวทางเหมือนกัน หรือไม่เป็นศัตรูกัน (ibid. : 33). ทั้งนี้เขายังกล่าวว่า หากเอาเข้าจริง การแบ่งอุดมการณ์ที่ชัดเจนที่สุดอาจแบ่งได้เพียงสองขั้วใหญ่คือ เสรีนิยม ที่เชื่อมั่นในสิทธิ เสรีภาพของปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญ และคาดหวังให้รัฐไม่เข้ามาละเมิด แทรกแซง สิทธิ เสรีภาพ กับ อนุรักษนิยมที่เชื่อมั่นในการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง โดยมีเป้าหมายทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ (ibid. : 47- 52.)

จากคำอธิบายของแมคสตัดท์ จะเห็นถึงความพยายามในการจัดกลุ่มในทางอุดมการณ์ อย่างไรก็ตามก็ตีปัญหาสำคัญคือความคาบเกี่ยว และความเป็นศัตรูทางความคิดของอุดมการณ์ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันนั้น ทำให้การสร้างการศึกษาที่เป็นระบบยังทำได้ยาก วิธีการแก้ปัญหานี้จะง่ายขึ้นหากมองย้อนกลับไปในการศึกษารัฐศาสตร์ในยุคหลังสงครามเย็น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่วงวิชาการรัฐศาสตร์นำเสนอแนววิเคราะห์ในรูปแบบของ “ตัวแบบ” ซึ่งในการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองนั้นก็มีการนำเสนอตัวแบบต่างๆ อาทิ

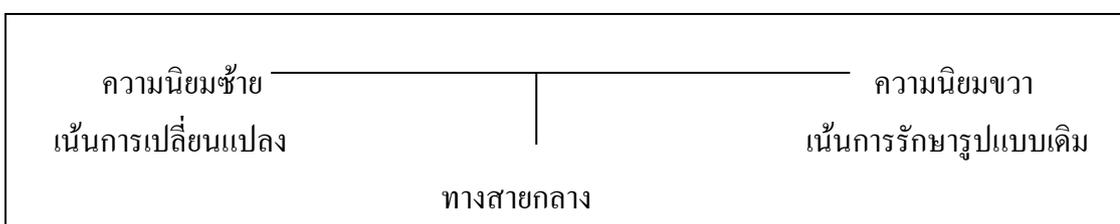
พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2524 : 127 - 131.) นำเสนอตัวแบบเส้นตรงในการศึกษาอุดมการณ์โดยเสนอว่าให้มองอุดมการณ์ต่างๆ ในเชิงสัมพันธภาพ โดยพลศักดิ์ชี้ชัดว่าอุดมการณ์ต่างๆ ในโลกที่ผ่านมานั้นสามารถจำแนกออกเป็น 2 ด้าน ด้านหนึ่งคืออุดมการณ์ที่เน้นเสรีภาพของภาคประชาชน

ศรัทธาในความสามารถ สติปัญญา ความมีเหตุมีผลของประชาชน และอีกด้านหนึ่งคืออุดมการณ์ที่เน้นอำนาจของชนชั้นนำ ที่ไม่ศรัทธาในความสามารถ สติปัญญา ความมีเหตุมีผลของประชาชน การปกครอง และชี้แจงควรเป็นเรื่องของชนชั้นนำที่ได้รับอำนาจเบ็ดเสร็จในทางการเมือง พลศักดิ์จึงเสนอตัวแบบแรกในการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองไว้ดังนี้

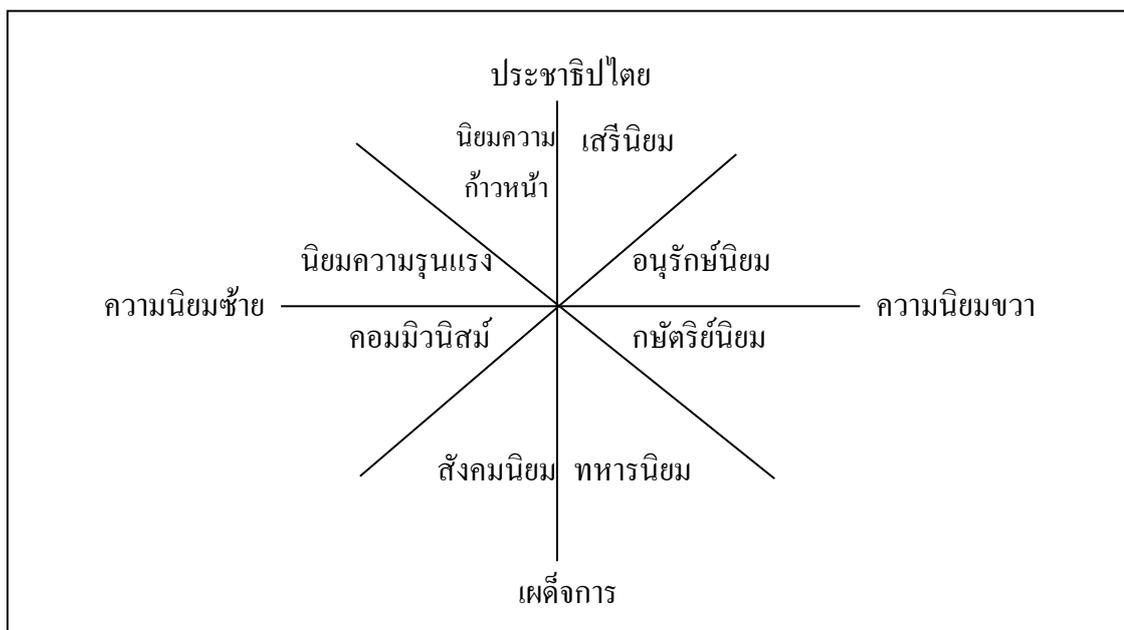
รูปที่ 1 ตัวแบบแรกในการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองของพลศักดิ์

แม้พลศักดิ์จะกล่าวว่าอุดมการณ์ที่สำคัญนั้นมีเพียง 2 ลักษณะท่าว่า โดยทั่วไปแล้วมนุษย์ไม่ได้มีความยอมรับยึดถืออุดมการณ์ใดๆ เพียงอุดมการณ์เดียว แต่มีลักษณะของความโน้มเอียงไปสู่อุดมการณ์ด้านใดด้านหนึ่งมากกว่าเท่านั้น ตัวแบบข้างต้นจึงไม่อาจสร้างความเข้าใจในการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองได้ดีพอ พลศักดิ์จึงเสนอตัวแบบเส้นตรงอีกหนึ่งตัวแบบ โดยนิยามให้ด้านหนึ่งเป็นความโน้มเอียงของประชาชนที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงในสังคมการเมือง โดยนิยามความโน้มเอียงด้านนี้ว่า ความนิยมซ้าย อีกด้านหนึ่งเป็นความโน้มเอียงของประชาชนที่ต้องการรักษารูปแบบสังคมการเมืองเดิมไว้ และไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลงใดๆ โดยนิยามว่า ความนิยมขวา การนิยามความโน้มเอียงในเชิง ขวา-ซ้ายนี้ พลศักดิ์ กล่าวว่า เป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศสในช่วงปี ค.ศ. 1992 ดังภาพ

รูปที่ 2 ตัวแบบความโน้มเอียงทางอุดมการณ์ทางการเมืองของพลศักดิ์

จากนั้นพลศักดิ์ได้นำตัวแบบเส้นตรงทั้ง 2 ตัวแบบมาผนวกรวมกัน เพื่อให้เกิดตัวแบบในเชิง 4 มิติ เพื่อแสดงให้เห็นสัมพันธ์ภาพระหว่างอุดมการณ์ทางการเมืองต่างๆที่เกิดขึ้นจริงในสังคมการเมือง ดังนี้

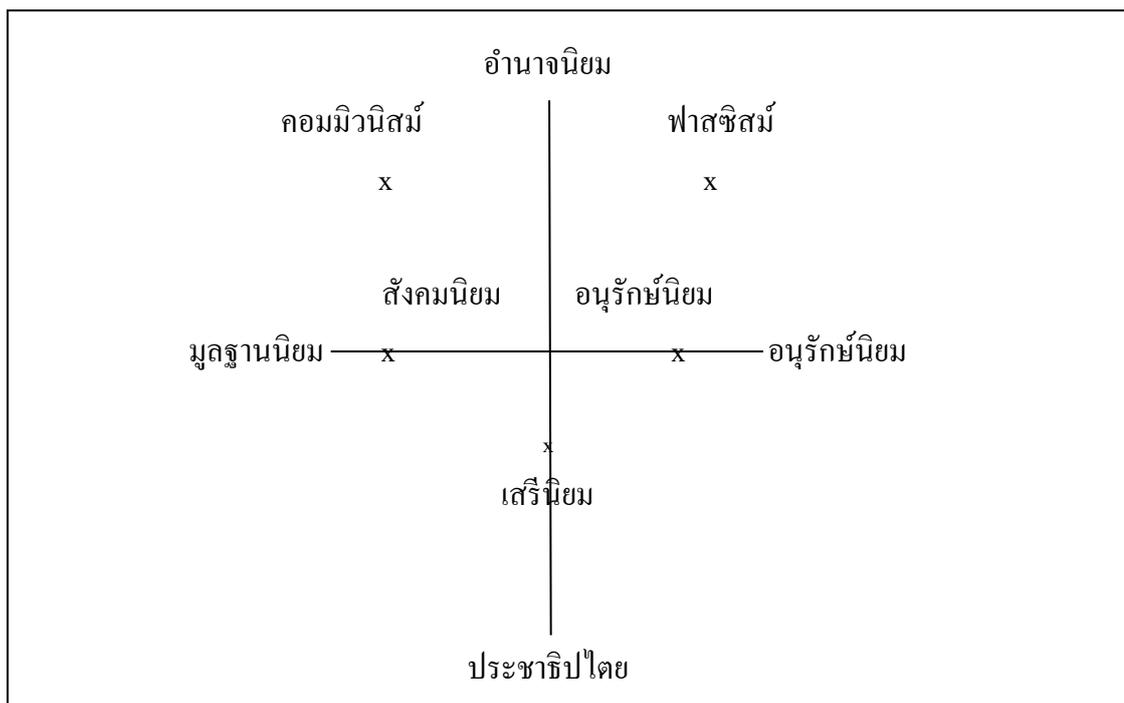

รูปที่ 3 ตัวแบบของพลศักดิ์

จะเห็นว่าตัวแบบของพลศักดิ์นั้น สามารถแก้ปัญหาเรื่องความทับซ้อนของอุดมการณ์กลุ่มต่างๆ เนื่องจากตัวแบบถูกออกแบบให้มี 4 มิติ บนฐานคิดของสัมพันธ์ภาพระหว่างอุดมการณ์ต่างๆ ทำให้ถึงแม้จะมีการกำหนดองค์ประกอบที่เหมือนหรือคล้ายคลึงในการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองมากกว่าหนึ่งอุดมการณ์ก็สามารถออกแบบได้ เนื่องจากตัวแบบมีความยืดหยุ่นและลื่นไหล และมีเป้าหมายสำคัญในการชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มในอุดมการณ์ทางการเมืองมากกว่าที่จะระบุตายตัวว่าบุคคลในบุคคลหนึ่งมีความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมืองแบบใด

แนววิเคราะห์เช่นนี้ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ผ่านสัมพันธ์ภาพแบบ ซ้าย-ขวา น่าจะได้รับอิทธิพลมาจากนักรัฐศาสตร์อเมริกันยุคหลังสงครามเย็นกลุ่มหนึ่งที่ศึกษา “จุดยืนทางการเมือง” ของประชาชนด้วยการใช้ทฤษฎี “เขตทางการเมือง” (political spectrum) แต่ที่น่าสนใจคือสำหรับทฤษฎีดังกล่าว นั้น มโนทัศน์คู่ตรงข้ามระหว่างแกนดังกล่าวอาจแตกต่างกันไปได้ ไม่ได้จำกัดแต่เพียงว่า จะต้องเป็น ซ้าย-ขวา หรือ ประชาธิปไตย-เผด็จการ เท่านั้น งานศึกษาสำคัญของแนวคิดกลุ่มนี้คือ การศึกษาของ ไอเซงก์ (1957) ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของประชาชนในสหราชอาณาจักรว่า นอกจากจะมีลักษณะ ซ้าย-ขวา แล้วยังมีความนิยมไปในทาง ชาตินิยมนาซี หรือ คอมมิวนิสต์ กัน

แน่ โดยตัวแบบของเขาออกแบบให้แกนอนนั้นวัดเจตทางการเมืองระหว่าง มวลฐานนิยม (radicalism) กับ อนุรักษ์นิยม ไอแซกซ์เรียนแกนอนนี้ว่า แกนองค์ประกอบมวลฐาน (radical or 'R-factor' axis) ส่วนแกนตั้งนั้นวัดเจตทางการเมืองระหว่าง อำนาจนิยม กับประชาธิปไตย โดยไอแซกซ์เรียกว่า แกนองค์ประกอบของความดีงานทางจิตใจ (tender-mindedness or 'T-factor axis) ซึ่งแสดงออกมาดังนี้

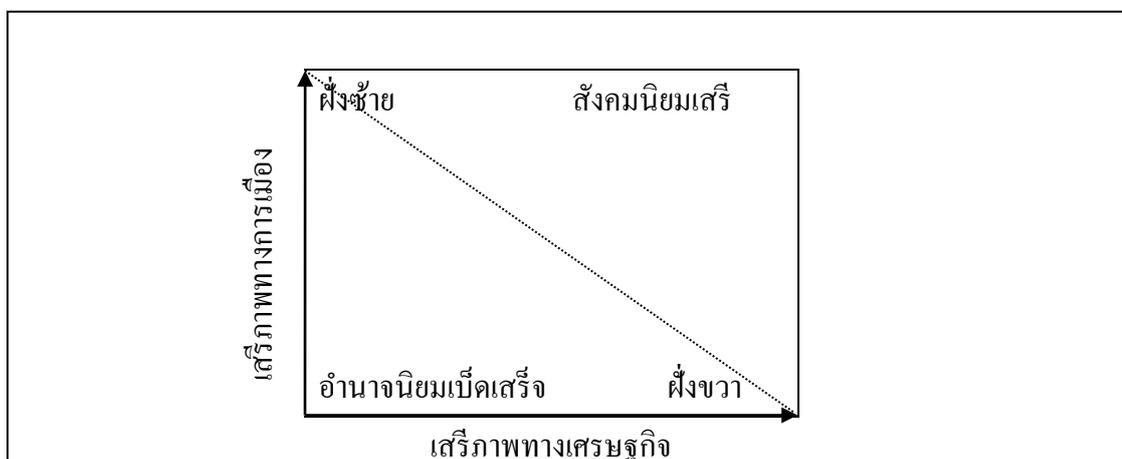

รูปที่ 4 ตัวแบบของไอแซกซ์

จากตัวแบบดังกล่าวไอแซกซ์ได้ออกแบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติทางการเมือง โดยจากการศึกษาของเขาได้ข้อสรุปว่า ในสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ประชาชนจะมีแนวโน้มของเจตทางการเมืองอยู่ในแกน R จึงกล่าวได้ว่าประชาชนมีความคิดทางการเมืองที่สามารถนิยามบนฐานของ ซ้าย-ขวา ได้ ส่วนในฝรั่งเศส และประเทศกลุ่มอาหรับแนวโน้มจะปรากฏอยู่ใกล้แกน T มากกว่า ประชาชนมีความคิดทางการเมืองอยู่บนฐานคิดของอำนาจทางการเมืองเป็นสำคัญ

ตัวแบบที่มีชื่อเสียงอีกตัวแบบหนึ่งเป็นตัวแบบที่สร้างขึ้นโดยนักเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบสังคมนิยมเสรีชาวอเมริกันคือ โนแลน (1969) ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “แผนภาพ โนแลน” (Nolan chart) โดยโนแลนใช้แผนภาพนี้ในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างว่ามีแนวความคิดทางการเมืองแบบใดผ่านการตอบคำถาม 2 ส่วน ส่วนแรก คือคำถามที่วัดแนวโน้มทางการเมืองบนฐานคิดแบบ ซ้าย-ขวา ส่วนที่สองจะวัดแนวโน้มทางเศรษฐกิจบนฐานคิดแบบ อำนาจนิยม-สังคมนิยมเสรีซึ่งตัวแบบที่

ได้จะเป็นการประยุกต์ให้แก่นนอน ช้าย-ขวา มีลักษณะเทลาดจากซ้ายไปขวาเพื่อสื่อถึงปริมาณของ เสรีภาพทางการเมืองของแนวคิดฝั่งซ้ายที่มากกว่าขวา ดังนี้

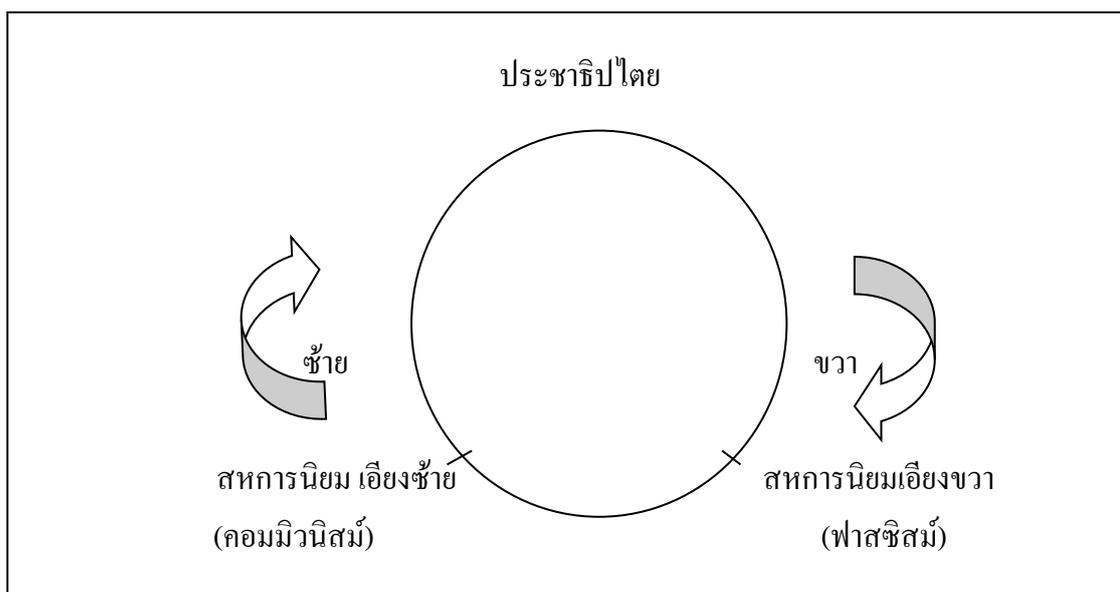
รูปที่ 5 แผนภาพ โนแลน

ในทางรัฐศาสตร์ ตัวแบบที่น่าจะเป็นตัวแบบแรกที่นักรัฐศาสตร์เป็นผู้ออกแบบเอง และสถาปนาเป็นทฤษฎีคือตัวแบบของ แมคคาน (1967.) โดยเขาอธิบายว่า การจำแนกอุดมการณ์ทางการเมืองใดๆ นั้นสามารถดูได้จากการระดับของการควบคุมของรัฐบาลในทางหนึ่ง ในด้านนี้จึงเป็นสัมพันธภาพระหว่าง รัฐนิยมที่เชื่อมั่นว่ารัฐควรควบคุมดูแลทุกอย่างทั้งหมดกับอนาธิปไตยที่ปฏิเสธอำนาจของรัฐ และในอีกทางหนึ่งดูได้จากระดับของเสรีภาพในสังคมซึ่งสามารถนำนิยามแบบ ช้าย-ขวา มาใช้ได้เลย โดยแนวโน้มทางซ้ายคือการมีระดับเสรีภาพที่มาก และด้านขวาคือเสรีภาพที่น้อย ส่วนที่จุดตัดของทั้ง 2 แกน คือพวกที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบกลางๆ ที่ลื่นไหลไปได้ตามแต่ละสถานการณ์ ดังรูป

รูปที่ 6 ตัวแบบของแมคคาน

สิ่งสำคัญที่แมคคานซีให้เห็นคือจากการวิจัยด้วยตัวแบบดังกล่าวซ้ำหลายๆ ครั้งในช่วง ค.ศ. 1800 – 1896 ในสหรัฐอเมริกา พบว่าในแต่ละช่วงเวลา และช่วงสถานการณ์ทางการเมืองนั้น เจตของอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนหมู่ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และที่น่าสนใจคือการเปลี่ยนแปลงนั้นมีลักษณะหมุนไปตามเข็มนาฬิกา ดังรูป

รูปที่ 7 ตัวแบบวงกลมของแมคคาน

ทว่าปัญหาของตัวแบบของแมคคานคือ ทฤษฎีตั้งต้นของเขานั้นต้องการวัดเจตของอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่าง รัฐนิยมกับอนาธิปไตย ทว่าในตัวแบบที่สรุปในตอนท้ายนั้นกลับไม่มีการระบุถึงทฤษฎีดังกล่าว ทั้งยังอ้างว่าในความเป็นจริงนั้นอนาธิปไตยไม่ได้เกิดขึ้น ปัญหาที่ฮอลล์ (1967.) ซึ่ให้เห็นว่าในการสร้างตัวแบบการวัดเจตของอุดมการณ์ทางการเมืองนั้น การระบุสัมพันธภาพระหว่างอุดมการณ์ที่ระบุให้เป็นแกนนั้นต้องมีความชัดเจนและเคร่งครัด รวมถึงการออกแบบคำถามในการวัดก็ต้องละเอียดรอบคอบ รวมถึงการเก็บข้อมูลนั้นไม่ควรนำข้อมูลที่อยู่นอกเหนือขอบเขตการวิจัย เพราะการจัดการข้อมูลให้อยู่ในกรอบของทฤษฎีจะกระทำได้อย่าง

2.5 พลวัตทางอุดมการณ์

แนวคิดเจตทางการเมืองจะมองว่าอุดมการณ์ต่างๆ นั้นมีพลวัตต่อกัน ดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยสัมพันธภาพระหว่างอุดมการณ์ที่ตรงข้ามกันนั้นสามารถที่จะระบุเอาไว้ในแกน (axis) เดียวกันได้ โดยทั่วไปนั้น แกนนอนมักจะเป็นแกนที่แสดงให้เห็นพลวัตระหว่าง อุดมการณ์แบบ ซ้าย-ขวา

ซึ่งเป็นระบบจำแนกอุดมการณ์ทางการเมืองรวมไปถึงพรรคการเมือง ในขณะที่เดียวกันจุดกึ่งกลางของแกนจะเป็นอุดมการณ์กลางๆ (centrism) (Knapp, 2001: 10.) การจำแนกเช่นนี้เป็นผลมาจากมาจากการจัดที่นั่งกลุ่มสมาชิกในสมัชชาแห่งชาติฝรั่งเศสชุดแรกช่วงการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 โดยสมาชิกสภาอนุรักษ์นิยม-กษัตริย์นิยมนั่งทางฝ่ายขวาของประธานสมัชชา ส่วนนักนิยมสาธารณรัฐนั่งทางฝ่ายซ้ายของประธานสมัชชา ซึ่งฝ่ายขวาก็มีอุดมการณ์ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม นิยมอำนาจของสถาบันกษัตริย์และศาสนจักร สนับสนุนผลประโยชน์ของชนชั้นสูง ส่วนฝ่ายซ้ายสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เชื่อมระบบสาธารณรัฐ คัดค้านอำนาจกษัตริย์และศาสนจักร และเรียกร้องผลประโยชน์ให้ชนชั้นล่าง ส่วนในปัจจุบัน ฝ่ายซ้ายมักมุ่งต่อต้านทุนนิยม ขณะที่ฝ่ายขวาก็มักสนับสนุนแนวคิดชาตินิยมหรือเชื้อชาตินิยม ส่วนกลุ่มกลางมักเป็นพวกสนับสนุนระบอบเสรีประชาธิปไตย (Tansey, 2004: 69 – 72.) อย่างไรก็ตามในมุมมองของผู้ที่ยึดถือฐานอุดมการณ์แตกต่างกัน มุมมองในการจำแนกอุดมการณ์ซ้าย-ขวาก็แตกต่างกันดังนี้ (ibid, 70.)

มาร์กซิสม์	อนาธิปไตย	สังคมนิยม	เสรีนิยม	อนุรักษนิยม	กษัตริย์นิยม	ฟาสซิสต์
ซ้าย						ขวา

รูปที่ 8 การจำแนกอุดมการณ์ซ้าย-ขวาแบบทั่วไป

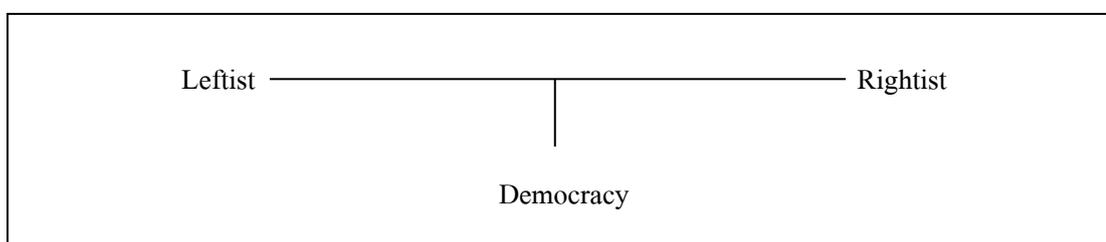
เสรีนิยม	อนุรักษนิยม	สังคมนิยม	ฟาสซิสต์/ มาร์กซิสม์
แนวคิดปัจเจกชน			แนวคิดปฏิวัติ
รัฐธรรมนูญนิยม			แบบสหการนิยม

รูปที่ 9 การจำแนกอุดมการณ์ซ้าย-ขวาแบบเสรีนิยม

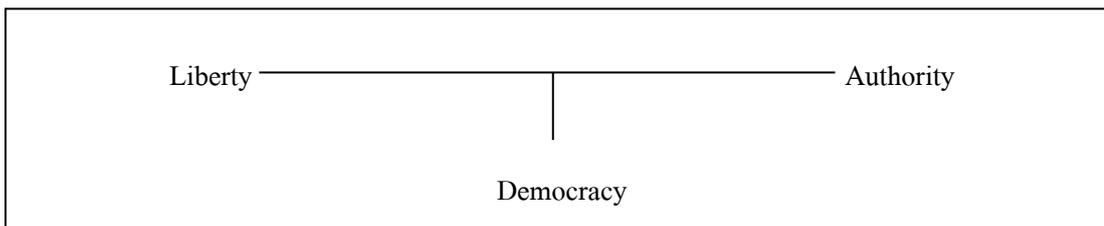
อนาธิปไตย	กษัตริย์นิยม	เสรีนิยม	อนุรักษนิยม	สังคมนิยม	ฟาสซิสต์	มาร์กซิสต์
ซ้าย						ขวา

รูปที่ 10 การจำแนกอุดมการณ์ซ้าย-ขวาแบบอนาธิปัตย์นิยม
จากฐานคิดระดับการใช้อำนาจของรัฐ

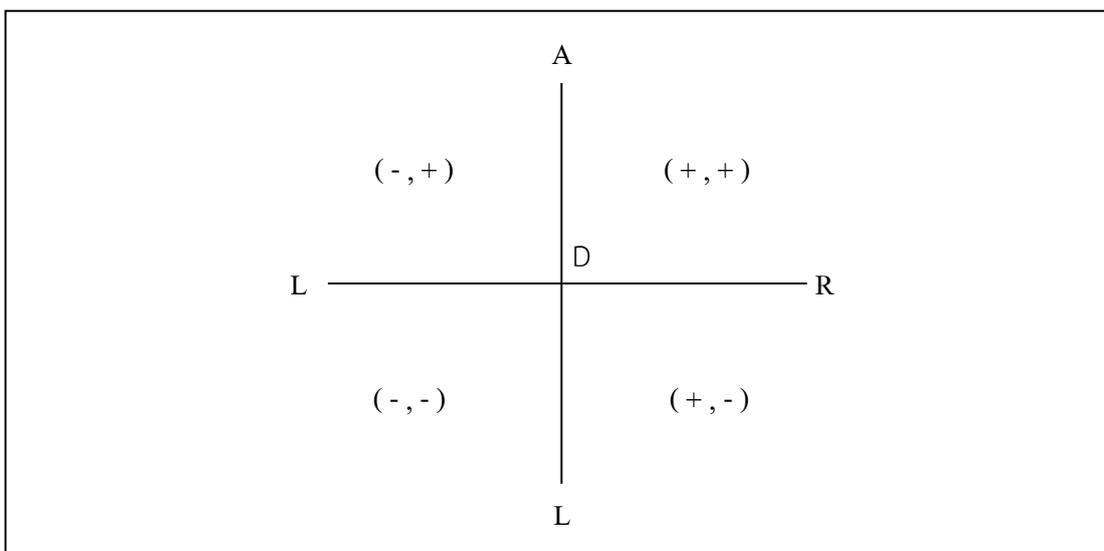
จากการศึกษาทฤษฎีต่างๆนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย งานวิจัยฉบับนี้จึงจะทดลองวัดแนวโน้มทางอุดมการณ์โดยการออกแบบตัวแบบการวัดเจตทางอุดมการณ์ทางการเมือง มีแกนนอนเป็นการวัดถึงสัมพันธภาพของแนวโน้มของอุดมการณ์แบบ ซ้าย-ขวา (ต่อจากนี้จะใช้ตัวย่อว่า LR) โดยใช้ฐานคิดเรื่อง “ความต้องการการเปลี่ยนแปลง” เป็นสำคัญ กล่าวคือในด้านซ้ายสุดของแกน (leftist) คือ “ทัศนคติของประชากรที่มีแนวโน้มชอบการเปลี่ยนแปลง” ส่วนด้านขวาสุด (rightist) คือ “ทัศนคติของประชากรที่มีแนวโน้มไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง” ส่วนในแกนตั้งจะเป็นการวัดสัมพันธภาพแนวโน้มของอุดมการณ์แบบ “เสรีภาพ-อำนาจควบคุม” (ต่อจากนี้จะใช้ตัวย่อว่า LA) กล่าวคือในด้านบนสุด (liberty) คือ “ทัศนคติของประชากรที่มีแนวโน้มชอบการมีเสรีภาพ” ส่วนด้านล่างสุด (authority) คือ “ทัศนคติของประชากรที่มีแนวโน้มชอบการอำนาจถูกควบคุม” ส่วนจุดกึ่งกลางของทั้งสองแกน (D) คือ การยอมรับในอุดมการณ์ที่แตกต่างหลายหลายตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยแบบหลังสมัยใหม่ ดังรูป

รูปที่ 11 ตัวแบบพลวัต “ความต้องการการเปลี่ยนแปลง” (LR)

รูปที่ 12 ตัวแบบพลวัต “เสรีภาพ-อำนาจควบคุม” (LA)

รูปที่ 13 ตัวแบบแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง (LR-LA)

จะเห็นได้ว่าเมื่อนำแกน LR และ LA มาผนวกรวมกันที่จุดตัด D จะเกิดตัวแบบ 4 มิติ “แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง” (LR-LA) ซึ่งพื้นที่ 4 ช่วง ซึ่งนิยามด้วยสัญลักษณ์ + และ - โดยงานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้ใช้หน่วยของสัญลักษณ์ดังกล่าวในความหมายใดเลย แต่ใช้เป็นเพียงเพื่อช่วยในการระบุความหมายร่วมของแต่ละพื้นที่เท่านั้น ซึ่งมีดังนี้

1. พื้นที่ $(-, +)$ หมายความว่า ประชากรมีลักษณะชอบเปลี่ยนแปลง และชอบอำนาจควบคุม ลักษณะของประชากรกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองแบบ เป็นต้น
2. พื้นที่ $(+, +)$ หมายความว่า ประชากรมีลักษณะไม่ชอบเปลี่ยนแปลง และชอบอำนาจควบคุม ลักษณะของประชากรกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม (conservatism), ชาตินิยม (nationalism), ฟาสซิสต์ (fascism), อำนาจนิยม (authoritarianism), อำนาจนิยมเบ็ดเสร็จ (totalitarianism), รากฐานนิยมทางศาสนา (religious fundamentalism) เป็นต้น

3. พื้นที่ (+,-) หมายความว่า ประชากรมีลักษณะไม่ชอบเปลี่ยนแปลง และเชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ ลักษณะของประชากรกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองแบบทุนนิยม (capitalism), เสรีนิยม (liberalism) เป็นต้น

4. พื้นที่ (-,-) หมายความว่า ประชากรมีลักษณะชอบเปลี่ยนแปลง และเชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ ลักษณะของประชากรกลุ่มนี้จะมีแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองแบบ สังคมนิยมเสรี (libertarianism) อนาธิปไตยนิยม (anarchism) เป็นต้น

อนึ่งการระบุพื้นที่ของตัวแบบดังกล่าวนี้เป็นการระบุถึงแนวโน้มทางอุดมการณ์ของประชากรเท่านั้น กล่าวคือผลจากการวัดจากตัวแบบนี้จะชี้ให้เห็นว่าเมื่อประชากรได้เรียนรู้ถึงแนวคิดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองนั้น ประชากรจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับแนวคิดใดมากกว่า และนั่นจะนำไปสู่การยอมรับและพิจารณาตนเป็นสาวกของอุดมการณ์ทางการเมืองในรูปแบบนั้นได้ง่ายกว่าอุดมการณ์ในรูปแบบอื่นๆนั่นเอง แต่หากทัศนคติของประชากรมีลักษณะเข้าใกล้ $D(0,0)$ มากเท่าไร ไม่ว่าทัศนคติของประชากรจะอยู่ในพื้นที่ใดก็แสดงว่าประชากรนั้นๆมีแนวโน้มที่จะเป็นประชาธิปไตยที่ยอมรับความแตกต่างหลากหลายมากขึ้นเท่านั้นด้วยเช่นกัน ส่วนประชากรที่ห่างจุด D ไปมากเท่าไรก็หมายความว่าแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองที่สุดขั้วในด้านนั้นๆมากขึ้นเท่านั้น เช่นกัน

2.6 ข้อมูลพื้นฐาน

สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เปิดทำการเรียนการสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี ใน 2 สาขาวิชาคือ สาขาวิชารัฐศาสตร์บัณฑิต (การเมืองการปกครอง) และสาขาวิชารัฐศาสตร์บัณฑิต (การเมืองท้องถิ่น) โดยปรับปรุงหลักสูตรจากสาขาวิชา ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) เมื่อภาคการศึกษา 2555 ปัจจุบัน (พ.ศ. 2557) มีนักศึกษาทั้งหมดทั้งภาคการศึกษาปกติ ซึ่งทำการเรียนการสอนในวัน-เวลาราชการ ซึ่งนักศึกษาต้องเข้าฟังบรรยายเต็มเวลา และภาคโครงการการศึกษาเพื่อปวงชน (กศ. ปช.) ซึ่งทำการเรียนการสอนนอกเวลาราชการ (เสาร์-อาทิตย์) ที่นักศึกษามักเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพประจำไม่สามารถศึกษาเต็มเวลาดังเช่นภาคปกติ นักศึกษามีทั้งสิ้น 3 ชั้นปี

เป้าประสงค์ของสาขารัฐศาสตร์คือการผลิตบัณฑิตในสายงานงานด้านฝ่ายปกครอง ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการทหาร ปลัดอำเภอ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด ฯลฯ งานด้านวิชาการ ได้แก่ ครู อาจารย์ นักปรัชญา นักวิชาการ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต ดุษฎีบัณฑิต ฯลฯ งานทางด้านการเมือง ได้แก่ นักการเมือง

ระดับท้องถิ่น นักการเมืองระดับชาติ ฯลฯ งานทางด้านภาคเอกชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม นักบริหาร ฯลฯ งานทางด้านภาคประชาสังคม ได้แก่ นักพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เป็นต้น

นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตยังคำนึงถึงสถานการณ์หรือการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การปกครองของไทยที่มีความหลากหลาย ซึ่งส่งผลให้องค์ความรู้ทางด้านรัฐศาสตร์ต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม จึงจำต้องมีนักปกครองที่มีความรู้ความเป็นมืออาชีพมีความเข้าใจในผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม ที่จะช่วยชี้นำและขับเคลื่อนให้การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปในรูปแบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของสังคมไทย ที่มีการปกครองในระบบประชาธิปไตย ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ต้องผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีทักษะในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม และสำนึกในความเป็นพลเมืองที่ดี เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศ

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต จัดลักษณะเนื้อหาวิชา ออกเป็นหมวดหมู่ คือ รายวิชาแกน รายวิชาเฉพาะร่วม รายวิชาเฉพาะเอกการเมืองการปกครอง รายวิชาเฉพาะเอกการเมืองท้องถิ่น และรายวิชาประสบการณ์ภาคสนาม ทั้งนี้ นักศึกษาต้องลงทะเบียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดด้วย รายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตมีดังนี้

2.5.1 รายวิชาแกน เป็นรายวิชาพื้นฐานของสาขารัฐศาสตร์ที่บัณฑิตทางรัฐศาสตร์จำเป็นต้องเรียน ได้แก่ วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ การเมืองการปกครองไทย การเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย กฎหมายเบื้องต้น กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายปกครอง ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น ทฤษฎีการเมืองเบื้องต้น สังคมวิทยาการเมืองเบื้องต้น การเมืองและการปกครองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์การเมือง และระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์

2.5.2 รายวิชาเฉพาะร่วม เป็นรายวิชาที่ทั้งสาขาวิชาการเมืองการปกครอง และการเมืองท้องถิ่นต้องเรียน ได้แก่ วิชา ปรัชญาการเมืองตะวันตก 1 ปรัชญาการเมืองตะวันตก 2 การเมืองเปรียบเทียบ พรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง รัฐและสังคมไทย ประชาธิปไตยและการพัฒนาประชาธิปไตย

2.5.3 รายวิชาเฉพาะเอกการเมืองการปกครอง เป็นรายวิชาที่ทำการเรียนการสอน เฉพาะนักศึกษาสาขาการเมืองการปกครอง ได้แก่ วิชา กฎหมายอาญา 1: ภาคทั่วไป กฎหมายอาญา 2: ภาคความผิด กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายลักษณะพยาน พฤติกรรมทางการเมือง การสื่อสารทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย การเมืองเพื่อการจัดการความขัดแย้งเชิง

สันติวิธี สัมมนาการเมืองการปกครองไทย จริยธรรมทางการเมือง ขบวนการทางการเมืองและสังคม วรรณกรรมคัดสรรทางรัฐศาสตร์ และ นโยบายต่างประเทศของไทย

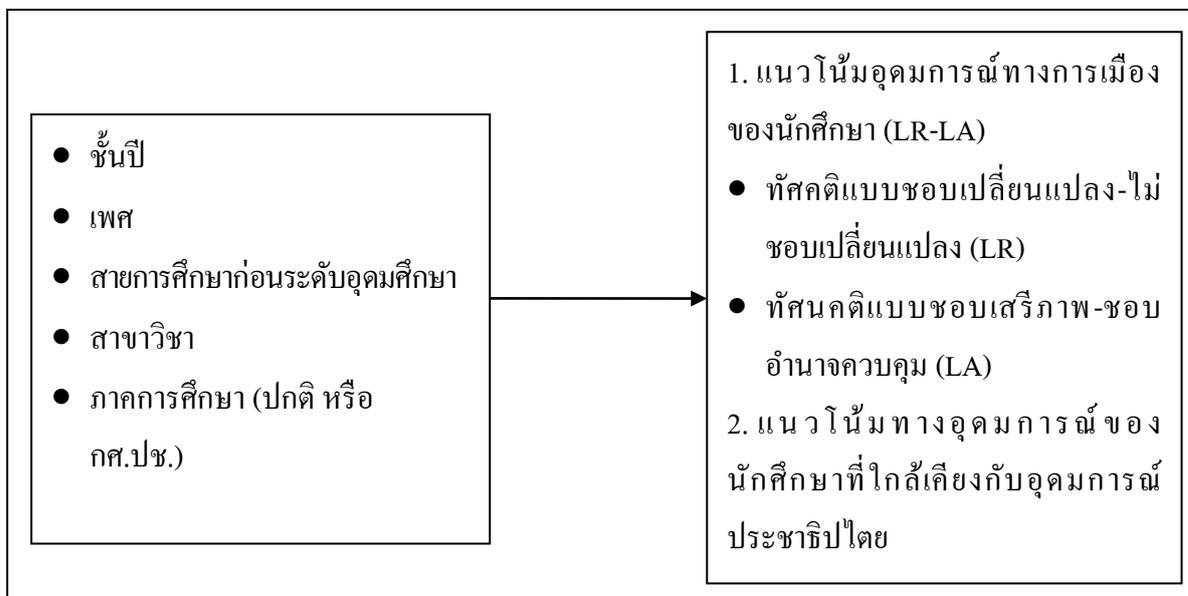
2.5.4 รายวิชาเฉพาะเอกการเมืองท้องถิ่น เป็นรายวิชาที่ทำการเรียนการสอนเฉพาะ นักศึกษาสาขาการเมืองท้องถิ่น ได้แก่วิชา กฎหมายสำหรับการปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจ นโยบายสาธารณะและการวางแผนท้องถิ่น การเมืองกับการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น การเมืองการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ การเมืองภาคพลเมือง การคลังและงบประมาณท้องถิ่น การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาท้องถิ่น สัมมนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น โลกาภิวัตน์กับท้องถิ่น และ ภาวะความเป็นผู้นำ

2.5.5 รายวิชาประสบการณ์ภาคสนาม เป็นรายวิชาที่เตรียมพร้อมให้นักศึกษา ประยุกต์องค์ความรู้ต่างๆของทางสาขาเข้ากับประสบการณ์ในการทำงานจริง ได้แก่ วิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางรัฐศาสตร์ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางรัฐศาสตร์ (หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) (2555).

รายวิชาต่างๆเปรียบได้กับการกล่อมเกลาลูกศิษย์นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ให้กลายเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามพันธกิจของทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และนอกจากการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาที่เข้าศึกษาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ยังต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของทางมหาวิทยาลัยทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ วัฒนธรรมองค์กรของนักศึกษาเรื่องหนึ่งที่ส่งผลต่อการกล่อมเกล่าวัฒนธรรมและอุดมการณ์ทางการเมืองคือกิจกรรมรับน้อง และระบบพี่วีก ที่จะมีนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นกลุ่มที่รับผิดชอบหลัก ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมต้องอยู่ในการดูแลของคณาจารย์ร่วมด้วยเสมอ

2.7 กรอบการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับตัวแบบต่างที่ใช้วัดแนวโน้มทางอุดมการณ์ ผู้วิจัยสร้างกรอบการวิจัยได้ดังนี้

รูปที่ 14 กรอบการวิจัยแนวโน้มทางอุดมการณ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารุ่นนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับรัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคการศึกษาปกติ และ กศ.ปช. ซึ่งในปัจจุบันมีนักศึกษารัฐศาสตร์บัณฑิตอยู่ทั้งหมด 3 ชั้นปี นักศึกษาที่ยังลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 มีจำนวน 580 (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน , 2557) ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาจำแนกตามชั้นปี และภาคการศึกษา

รุ่น	ภาคปกติ	กศ.ปช.	รวม
55 (ปี 3)	151	54	205
56 (ปี 2)	156	53	190
57 (ปี 1)	136	49	185
รวม	-	-	580

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน รายละเอียดมีดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ เพศ ชั้นปี สาขาการเรียนก่อนระดับอุดมศึกษา สาขาวิชา (การเมืองการปกครอง หรือ การเมืองท้องถิ่น) ภาค (ปกติ หรือ กศ. ปช.)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมือง จำนวน 5 ข้อ 20 ข้อแรกจะเป็นข้อความที่ต้องการวัดแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองบนสัมพันธภาพเรื่อง “ซ้าย-ขวา” และ ข้อ 21 – 40 จะเป็นข้อความที่ต้องการวัดแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองบนสัมพันธภาพเรื่อง “เสรีภาพ-อำนาจควบคุม” ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะอ่านและทำเครื่องหมายในตัวเลือกที่กำหนด ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความมาก
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความน้อยที่สุด

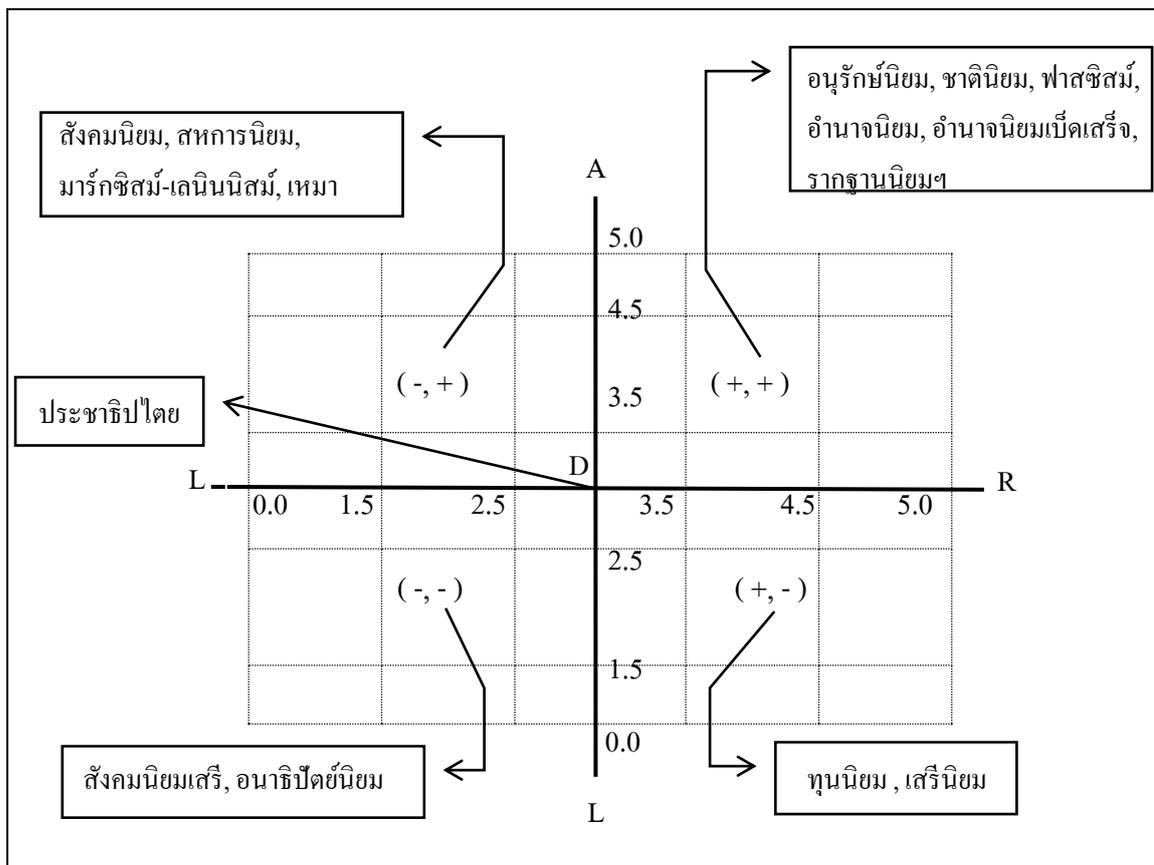
โดยการแปลความของตัวเลือก ในข้อ 1 – 20 เป็นดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง”
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง”
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย”
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ค่อนข้างชอบการเปลี่ยนแปลง”
- 0.00 – 1.50 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ชอบการเปลี่ยนแปลง”

และการแปลความของตัวเลือก ในข้อ 21 – 40 เป็นดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ชอบอำนาจควบคุม”
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ค่อนข้างชอบอำนาจควบคุม”
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย”
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ค่อนข้างชอบเสรีภาพ”
- 0.00 – 1.50 หมายถึง มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ในเชิง “ชอบเสรีภาพ”

เมื่อนำเกณฑ์การวัด ร่วมกับอุดมการณ์กลุ่มต่างๆตามที่นิยามไว้ในบทที่ 2 มาระบุบนตัวแบบ LR-LA จะมีลักษณะดังนี้

รูปที่ 15 ตัวแบบแนวโน้มทางอุดมการณ์ (LR-LA)

จากรูปจะเห็นว่า

1. แกน LR และ LA จะมีจุดตัดที่กึ่งกลางช่วงคะแนนที่ 2.5 – 3.5 ของทั้งสองแกน ซึ่งหมายความว่าจุดตัด D (3.0) นั้น มีความหมายถึงระดับคะแนน (3.0,3.0)
2. พื้นที่ (-, +) มีความหมายถึงช่วงคะแนน (0.0,5.0) ถึง (3.0, 3.0)
3. พื้นที่ (+, +) มีความหมายถึงช่วงคะแนน (3.0, 3.0) ถึง (5.0,5.0)
4. พื้นที่ (+, -) มีความหมายถึงช่วงคะแนน (3.0,3.0) ถึง (5.0,0.0)
5. พื้นที่ (-, -) มีความหมายถึงช่วงคะแนน (3.0, 3.0) ถึง (0.0,0.0)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 การวิเคราะห์ตัวแปรข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ได้แก่ ชั้นปี, ภาควิชาการศึกษา, เพศ, สายการศึกษา ก่อนระดับอุดมศึกษา, และสาขาใช้สถิติบรรยาย คือ การแจกแจงความถี่ (f) และ ค่าร้อยละ (p)

3.3.2 การวิเคราะห์แนวโน้มอุทกการณ์ในทางการเมืองของนักศึกษาบนแกน LR และ LA ใช้สถิติบรรยาย คือค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนช่วงของแนวโน้มอุทกการณ์ในทางการเมืองของนักศึกษาบนแกน LR และ LA คิดจากการกระจายตัวทางซ้ายและขวาบนแกน LR และด้านบนและล่างบนแกน LA จากสมการ $\bar{x} - S.D.$ และ $\bar{x} + S.D.$ ($\bar{x} \pm S.D.$)

3.3.3 การคำนวณค่าเฉลี่ยของ ค่า \bar{x} ของตัวแปรต้นในแต่ละด้าน เพื่อพิจารณาภาพรวมแนวโน้มอุทกการณ์ทางการเมือง โดยคำนวณระยะห่างจากจุด D(3, 3) ด้วยการนำค่าเฉลี่ยบนแกน LA และ LA ลบออกจาก 3 ก่อน เนื่องด้วยระยะห่างเป็นการกระจัดที่นับจากจุด D(3, 3) แล้วคิดด้วยสูตรการหาค่าเฉลี่ย ดังนี้

$$\text{เมื่อ } n = \frac{(3 - \bar{x}_1) + (3 - \bar{x}_2) + (3 - \bar{x}_3) + \dots + (3 - \bar{x}_n)}{n}$$

จำนวนค่า \bar{x} ของตัวแปรต้นแต่ละด้าน

และกำหนดให้ \bar{x} มีค่าเป็นบวก เมื่อค่า \bar{x} อยู่ด้านขวา และด้านบนของจุด D(3, 3)
มีค่าเป็นลบ เมื่อค่า \bar{x} อยู่ด้านซ้าย และด้านล่างของจุด D(3, 3)

3.3.4 การคำนวณแนวโน้มทางอุทกการณ์ที่ใกล้เคียงกับประชาธิปไตย โดยการหาระยะห่างของจุดค่าเฉลี่ยบนแผนภาพตัวแบบ เพื่อพิจารณาว่ามีแนวโน้มที่ใกล้เคียงกับจุด D(3, 3) มากน้อยเท่าใดใช้ทฤษฎีบทของพีทาгорัส ($a^2 + b^2 = c^2$) โดยคำนวณระยะห่างจากจุด D(3, 3) ด้วยการนำค่าเฉลี่ยบนแกน LA และ LA ลบออกจาก 3 ก่อน เนื่องด้วยระยะห่างเป็นการกระจัดที่นับจากจุด D(3, 3) ดังนี้

$$(3 - \bar{x}_{LA})^2 + (3 - \bar{x}_{LR})^2 = S_{LALR \rightarrow D}^2$$

เมื่อ \bar{x}_{LA} = ค่าเฉลี่ยบนแกน LA
 \bar{x}_{LR} = ค่าเฉลี่ยบนแกน LR
 $S_{LALR \rightarrow D}$ = ระยะห่างจากค่าเฉลี่ย LALR ถึงจุด D

และเพื่อให้การคำนวณระยะห่างของจุดค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละตัวแปรต้นเป็นไปได้ กำหนดให้ S.D. มีค่าเป็นบวก เมื่อค่า S.D. อยู่ด้านขวาของแกน LA
มีค่าเป็นลบ เมื่อค่า S.D. อยู่ด้านซ้ายของแกน LA

บทที่ 4

ผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา : กรณีศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อศึกษาแนวโน้มทางอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษารัฐศาสตร์ ตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ข้อมูลการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาสามารถจำแนกได้ดังนี้

4.1 ร้อยละของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ภาคการศึกษาปกติ และ กศ.ปช. ใน 2 สาขา คือ สาขา การเมืองการปกครอง และสาขาการเมืองท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันมีนักศึกษารัฐศาสตร์บัณฑิตอยู่ ทั้งหมด 3 ชั้นปี นักศึกษาที่ยังลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2557 มีจำนวน 580 คน ซึ่งมีค่าร้อยละ ของข้อมูลพื้นฐานต่างๆดังนี้

4.1.1 ชั้นปี

ตารางที่ 2 ประชากรทั้งหมดจำแนกตามชั้นปี และคำนวณเป็นร้อยละ

ชั้นปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปี 3	205	35.34
ปี 2	190	32.76
ปี 1	185	31.90
รวม	580	100.00

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าเพื่อจำแนกตามชั้นปีจะพบว่าร้อยละจำนวนของนักศึกษาทั้ง 3 ชั้นปี จะมีจำนวนใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตามก็คาดว่าจะพบว่าจำนวนนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มีจำนวนลดลงเล็กน้อย

4.1.2 ภาคการศึกษา

ตารางที่ 3 ร้อยละจำนวนของนักศึกษาต่อประชากรทั้งหมดจำแนกตามภาคการศึกษา

ชั้นปี \ ภาคฯ	ภาคปกติ		ภาค กศ.ปช.	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปี 3	151	26.03	54	9.31
ปี 2	137	23.62	53	9.14
ปี 1	136	23.45	49	8.45
รวม	424	73.10	156	26.90

จากตารางที่ 3 นักศึกษาภาคปกติมีมากกว่านักศึกษาภาค กศ. ปช. ประมาณ 3 เท่า แต่ก็เป็นเรื่องปกติที่นักศึกษาภาค กศ. ปช. จะมีจำนวนน้อยกว่าอยู่แล้ว ด้านร้อยละของนักศึกษาภาคปกติในแต่ละชั้นปีมีใกล้เคียงกัน และร้อยละของนักศึกษาภาค กศ. ปช. ในแต่ละชั้นปีมีใกล้เคียงกันเช่นกัน เมื่อพิจารณาจำนวนของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาปี 1 และ ปี 2 ของแต่ละภาคการศึกษามีใกล้เคียงกัน และนักศึกษาปี 3 มีจำนวนมากที่สุด

4.1.3 เพศ

ตารางที่ 4 ร้อยละจำนวนของนักศึกษาต่อประชากรทั้งหมดจำแนกตามเพศ

เพศ ชั้นปี	ชาย				หญิง			
	ปกติ		กศ.ปช.		ปกติ		กศ.ปช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3	79	13.62	32	5.51	72	12.41	22	3.79
2	78	13.45	30	5.17	59	10.17	23	3.97
1	62	10.69	27	4.66	74	12.76	22	3.79
รวม	219	37.76	89	15.34	205	35.34	67	11.55

รวม	ชาย		หญิง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	308	53.10	272	48.89

จากตารางที่ 4 นักศึกษาเพศชายกับเพศหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยมีค่าร้อยละใกล้เคียงกัน ทั้งในภาพรวม และในภาคการศึกษาปกติและ กศ. ปช.

4.1.4 สายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 5 ร้อยละจำนวนของนักศึกษาต่อประชากรทั้งหมดจำแนกตามสายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

สายฯ ชั้นปี	สายสามัญ				สายอาชีพ			
	ปกติ		กศ.ปช.		ปกติ		กศ.ปช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3	141	24.31	45	7.76	10	1.72	9	1.55
2	125	21.55	27	4.66	12	2.07	26	4.48
1	134	23.10	27	4.66	1	0.17	22	3.79
รวม	400	68.96	99	17.08	23	3.96	57	9.82

รวม	สายสามัญ		สายอาชีพ	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	499	86.04	80	13.78

จากตารางที่ 5 พบว่านักศึกษาที่จบการศึกษาสามัญมีมากกว่าที่จบการศึกษาจากสายอาชีพ 3 เท่า เมื่อพิจารณาถึงระดับร้อยละ นักศึกษาภาคปกติที่มาจากสายอาชีพมีจำนวนลดลงในภาคปกติ แต่เพิ่มขึ้นในภาค กศ. ปช.

4.1.5 สาขา

ตารางที่ 6 ร้อยละจำนวนของนักศึกษาต่อประชากรทั้งหมดจำแนกตามสาขา

สาขา ชั้นปี	การเมืองการปกครอง				การเมืองท้องถิ่น			
	ปกติ		กศ.ปช.		ปกติ		กศ.ปช.	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3	127	21.89	42	7.24	24	4.14	12	2.06
2	82	14.14	30	5.17	55	9.48	23	3.97
1	69	11.90	26	4.48	67	11.55	23	3.97
รวม	278	47.93	98	16.89	146	25.17	58	10.00

รวม	การเมืองการปกครอง		การเมืองท้องถิ่น	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	376	64.82	204	35.18

จากตารางที่ 6 นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาการเมืองการปกครองมีมากกว่าสาขาการเมืองท้องถิ่นประมาณ 2 เท่า แต่เมื่อพิจารณารายชั้นปีพบว่า นักศึกษาสาขาการเมืองการปกครองมีจำนวนลดลง ในขณะที่สาขาการเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการขยายจำนวนการรับนักศึกษาของสาขาการเมืองท้องถิ่นจากเดิมรับเพียง 1 หมู่เรียน เพิ่มเป็น 2 หมู่เรียนในภาคการศึกษา 2556

4.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมือง การวัดแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองบนสัมพันธภาพเรื่อง “ซ้าย-ขวา” (แกน LR) และการวัดแนวโน้มของอุดมการณ์ทางการเมืองบนสัมพันธภาพเรื่อง “เสรีภาพ-อำนาจควบคุม” (แกน LA) จากผลการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาสามารถจำแนกได้ดังนี้

4.2.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บนแกน LR

4.2.1.1 ชั้นปี

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	\bar{x}	S.D.	$\bar{x} \pm \text{S.D.}$
ปี 3	3.142	0.783	2.359 – 3.925
ปี 2	3.368	0.631	2.737 – 3.999
ปี 1	3.512	0.624	2.888 – 4.136
เฉลี่ยชั้นปี	3.340	0.745	2.595 – 4.085

จากตารางที่ 7 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะยอมรับอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย โดยมีแนวโน้ม “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง”

เมื่อพิจารณารายชั้นปีจะพบว่า ชั้นปีที่ 3 นักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะยอมรับอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย โดยแนวโน้ม “ค่อนข้างชอบการเปลี่ยนแปลง” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง” ในขณะที่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 1 นักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะยอมรับอุดมการณ์ประชาธิปไตย โดยแนวโน้ม “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง”

อาจกล่าวได้ว่า ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้มที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่เปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมได้บ้าง เมื่อพิจารณารายชั้นปี นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และปีที่ 1 มีแนวโน้มใกล้เคียงกับภาพรวม ในขณะที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้มากกว่าอีกทั้ง 2 ชั้นปี และแนวโน้มมีลักษณะเอนเอียงไปสู่การยอมรับอุดมการณ์ที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมมากขึ้น ในการนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ทำให้นักศึกษายอมรับการเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมได้มากขึ้น

4.2.1.2 ภาคการศึกษา

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามภาคการศึกษา

ภาค ชั้นปี	ภาคปกติ		ภาคศ.ปช.	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปี 3	3.419	0.632	2.866	0.751
ปี 2	3.544	0.506	3.159	0.756
ปี 1	3.596	0.620	3.342	0.702
เฉลี่ย _{ภาค}	$\bar{x}_{\text{ภาค}}$		S.D. _{ภาค}	
	3.321		0.661	

ภาค ชั้นปี	$\bar{x} \pm \text{S.D.}$	
	ภาคปกติ	ภาคศ.ปช.
ปี 3	2.517 – 4.041	2.115 – 3.617
ปี 2	3.038 – 4.050	2.403 – 3.915
ปี 1	2.976 – 4.216	2.640 – 4.044
เฉลี่ย _{ภาค}	2.660 – 3.941	

จากตารางที่ 8 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะยอมรับอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย โดยมีแนวโน้ม “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง”

เมื่อพิจารณารายชั้นปีจะพบว่า ชั้นปีที่ 3 และปีที่ 2 นักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะยอมรับอุดมการณ์ประชาธิปไตย โดยแนวโน้ม “ค่อนข้างชอบการเปลี่ยนแปลง” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง” ในขณะที่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 นักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะยอมรับอุดมการณ์ประชาธิปไตย โดยแนวโน้ม “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง”

อาจกล่าวได้ว่า ในภาพรวมมีแนวโน้มที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่เปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมได้บ้าง เมื่อพิจารณารายชั้นปี นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีแนวโน้มใกล้เคียงกับภาพรวม ในขณะที่

นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 2 จะมีแนวโน้มยอมรับการเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมมากขึ้น ใน การนี้ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์ทำให้นักศึกษายอมรับการเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมได้มากขึ้น

เมื่อพิจารณาในส่วนของภาคการศึกษาพบว่า นักศึกษาภาค กศ. ปช. มีแนวโน้มเอนเอียง ไปสู่การยอมรับอุดมการณ์ที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมมากกว่านักศึกษาภาคปกติ ในการนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาภาค กศ. ปช. เป็นนักศึกษาที่ประกอบอาชีพประจำไปพร้อมกับ การศึกษาทำให้มีประสบการณ์ที่จะต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมได้มากกว่า

4.2.1.3 เพศ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามเพศ

เพศ ชั้นปี	ชาย				หญิง			
	ปกติ		กศ.ปช.		ปกติ		กศ.ปช.	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปี 3	3.000	1.137	2.614	0.861	3.452	1.004	3.414	0.414
ปี 2	3.536	0.528	3.127	0.782	3.553	0.476	3.340	0.760
ปี 1	3.523	0.677	3.110	0.321	3.657	0.564	3.451	0.412
เฉลี่ย	\bar{x} ชาย	S.D. ชาย	\bar{x} หญิง	S.D. หญิง				
รวม	3.412	0.707	3.478	0.605				
เฉลี่ยเพศ	\bar{x} เพศ			S.D. เพศ				
	3.445			0.656				

เพศ ชั้นปี	$\bar{x} \pm S.D.$			
	ชาย		หญิง	
	ปกติ	กศ.ปช.	ปกติ	กศ.ปช.
ปี 3	1.863 – 4.137	1.753 – 3.475	2.448 – 4.456	3.000 – 3.828
ปี 2	3.008 – 4.068	2.345 – 3.988	3.007 – 4.039	2.580 – 4.100
ปี 1	2.846 – 4.200	2.789 – 3.542	3.093 – 4.221	3.039 – 3.863
เฉลี่ยรวม	2.705 – 4.119		2.873 – 4.083	
เฉลี่ยเพศ	2.789 – 4.101			

จากตารางที่ 9 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้ม “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง” ทั้ง 2 เพศ โดยแนวโน้มเมื่อจำแนกรายเพศก็ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาตัวแปรเพศประกอบกับชั้นปีและภาคการศึกษา ในเพศชาย พบว่านักศึกษาชาย ชั้นปีที่ 3 ทั้งภาคปกติและ กศ. ปช. มีแนวโน้มชอบการเปลี่ยนแปลงที่สุด ในกรณีนี้อาจเป็นเพราะผลกระทบในทางเดียวกับตัวแปรที่ผ่านมาโดยภาค กศ. ปช. จะมีแนวโน้มไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงมากกว่าภาคปกติ อาจเป็นเพราะการที่นักศึกษาชายภาค กศ. ปช. ต้องทำงานประจำในลักษณะที่มี ทัศนคติทางสังคมที่เคร่งครัด อาทิ ทหาร ตำรวจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ต้องยึดถือ ในทัศนคติทางสังคมมากกว่า

ในขณะที่เดียวกันนักศึกษาชายชั้นปีที่ 2 ทั้งภาคปกติและ กศ. ปช. กลับมีแนวโน้มไม่ชอบ การเปลี่ยนแปลงที่สุด โดยภาคปกติมีแนวโน้มไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงมากกว่าภาค กศ. ปช. อาจ เป็นเพราะจากวัฒนธรรมองค์กรของนักศึกษาที่มีระบบการว่ากที่จะมีนักศึกษาปี 2 เป็นผู้รับผิดชอบ หลัก จึงส่งผลให้ต้องแสดงพฤติกรรมทางอำนาจมากกว่านักศึกษาชั้นปีอื่นๆ

ในเพศหญิง พบว่ามีแนวโน้มค่อนข้างใกล้เคียงกันคือ “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง” อาจเป็นเพราะจากวัฒนธรรมองค์กรของนักศึกษานั้น นักศึกษา หญิงยังไม่มีความชอบหรือต้องแสดงบทบาทในเรื่องการเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ทางสังคมมากเท่ากับนักศึกษาชาย

4.2.1.4 สายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามสายการศึกษา ก่อนระดับอุดมศึกษา

สายฯ ชั้นปี	สายสามัญ				สายอาชีพ			
	ปกติ		กศ.ปช.		ปกติ		กศ.ปช.	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปี 3	3.397	0.641	2.811	0.859	3.755	0.320	3.033	0.305
ปี 2	3.537	0.512	3.455	0.620	3.627	0.440	2.857	0.826
ปี 1	3.585	0.610	3.212	0.210	5.000	1.000	2.611	0.114
เฉลี่ย	\bar{x} สามัญ	S.D. สามัญ		\bar{x} อาชีพ	S.D. อาชีพ			
รวม	3.333	0.576		3.481	0.501			
เฉลี่ยสายฯ	\bar{x} สายฯ			S.D. สายฯ				
	3.407			0.534				

สายฯ ชั้นปี	เพศ $\bar{x} \pm S.D.$			
	สายสามัญ		สายอาชีพ	
	ปกติ	กศ.ปช.	ปกติ	กศ.ปช.
ปี 3	2.756 – 4.038	1.952 – 3.670	3.435 – 4.075	2.728 – 3.338
ปี 2	3.025 – 4.049	2.835 – 4.075	3.187 – 4.067	2.031 – 3.683
ปี 1	2.975 – 4.195	3.002 – 3.422	4.000 – 5.000	2.497 – 2.725
เฉลี่ยรวม	2.757 – 3.909		2.980 – 3.982	
เฉลี่ยสาย	2.873 – 3.941			

จากตารางที่ 10 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้ม “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง” ทั้ง 2 สายๆ โดยแนวโน้มเมื่อจำแนกรายสายๆก็ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาตัวแปรสายๆประกอบกับชั้นปีและภาคการศึกษา ในสายสามัญ นักศึกษาปี 3 ภาค กศ. ปช. มีแนวโน้มชอบการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ในขณะที่นักศึกษาชั้นปีและภาคการศึกษาที่เหลือมีแนวโน้มใกล้เคียงกับภาพรวมอาจเป็นเพราะในสายสามัญมีรายวิชาที่แตกต่างหลากหลาย ประกอบกับการที่ภาค กศ.ปช. ไม่ต้องอยู่ในปัทสถานของทางมหาวิทยาลัยมากนัก อาทิ การแต่งกาย เป็นต้น และเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่จบการศึกษาจากสายสามัญกับสายอาชีพ พบว่านักศึกษาที่จบการศึกษาจากสายอาชีพพบว่ามีแนวโน้มที่จะไม่ชอบความเปลี่ยนแปลงมากกว่าสายสามัญ อาจเป็นเพราะส่วนหนึ่งการศึกษาในสายสามัญมีรายวิชาที่แตกต่างหลากหลายมากกว่าสายอาชีพ

4.2.1.5 สาขา

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR จำแนกตามสาขา

สาขา ชั้นปี	การเมืองการปกครอง				การเมืองท้องถิ่น			
	ปกติ		กศ.ปช.		ปกติ		กศ.ปช.	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปี 3	3.403	0.668	3.085	0.814	3.508	0.370	2.560	1.043
ปี 2	3.490	0.528	3.320	0.875	3.625	0.464	2.983	0.532
ปี 1	3.629	0.661	3.551	0.412	3.562	0.577	2.124	0.115
เฉลี่ย	\bar{x} ปกครองฯ	S.D.ท้องถิ่นฯ		\bar{x} ปกครองฯ	S.D.ท้องถิ่น			
รวม	3.413	0.660		3.087	0.517			
เฉลี่ยสาขา	\bar{x} ปกครองฯ			S.D.ท้องถิ่น				
	3.250			0.589				

เพศ ชั้นปี	$\bar{x} \pm S.D.$			
	การเมืองการปกครอง		การเมืองท้องถิ่น	
	ปกติ	กศ.ปช.	ปกติ	กศ.ปช.
ปี 3	2.735 – 4.071	2.271 – 3.899	3.138 – 3.878	1.517 – 3.603
ปี 2	2.962 – 4.018	2.445 – 4.195	3.161 – 4.089	2.451 – 3.515
ปี 1	2.968 – 4.290	3.139 – 3.693	3.075 – 4.139	2.009 – 2.239
เฉลี่ยรวม	2.753 – 4.073		2.570 – 3.604	
เฉลี่ยสาขา	2.661 – 3.839			

จากตารางที่ 11 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้ม “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง” ทั้ง 2 สาขา โดยนักศึกษาสาขาการเมืองการปกครองมีแนวโน้มไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงมากกว่าสาขาการเมืองท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาตัวแปรสาขาประกอบกับชั้นปีและภาคการศึกษา ในสาขาการเมืองการปกครอง มีแนวโน้มไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงมากกว่าสาขาการเมืองท้องถิ่นในทางเดียวกับแนวโน้มในภาพรวมอาจเป็นเพราะเนื้อหาในรายวิชาของสาขาการเมืองการปกครองเป็นรายวิชาทางรัฐศาสตร์ และกฎหมาย ที่มีเนื้อหาค่อนข้างเคร่งครัดมากกว่าสาขาการเมืองท้องถิ่นที่มีความเป็นสหวิทยาการมากกว่า

4.2.1.5 แนวโน้มชอบการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา

จากตารางที่ 7 – 11 เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกันจะได้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR โดยรวม ดังนี้

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR โดยรวม

ตัวแปร	\bar{x}	S.D.	$\bar{x} \pm \text{S.D.}$
เฉลี่ย ¹ _{ชั้นปี}	2.495	0.745	2.595 – 4.085
เฉลี่ย ¹ _{ภาคการศึกษา}	3.321	0.661	2.660 – 3.941
เฉลี่ย ¹ _{เพศ}	3.445	0.656	2.789 – 4.101
เฉลี่ย ¹ _{สายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา}	3.407	0.534	2.873 – 3.941
เฉลี่ย ¹ _{สาขา}	3.250	0.589	2.661 – 3.839
เฉลี่ย ¹ _{LR}	3.345	0.661	2.684 – 3.976

เมื่อพิจารณาตัวแปรต่างๆที่มีผลต่อแนวโน้มความชอบการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาพบว่า ตัวแปรชั้นปีส่งผลต่อการชอบอุดมการณ์ที่เน้นสร้างความเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมมากที่สุด ในขณะที่ตัวแปรเพศส่งผลต่อการชอบอุดมการณ์ที่เน้นไม่เปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมมากที่สุด อย่างไรก็ตามแนวโน้มดังกล่าวมีความใกล้เคียงกันมา และในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้มที่จะยอมรับอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีลักษณะ “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง

4.2.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) บนแกน LA

4.2.2.1 ชั้นปี

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	\bar{x}	S.D.	$\bar{x} \pm \text{S.D.}$
ปี 3	2.455	0.742	1.732 – 3.197
ปี 2	2.717	0.754	1.963 – 3.471
ปี 1	2.314	0.741	1.573 – 3.005
เฉลี่ยชั้นปี	2.495	0.748	1.747 – 3.243

จากตารางที่ 13 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะชอบเสรีภาพ โดยมีแนวโน้ม “ค่อนข้างชอบเสรีภาพ” - “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย”

เมื่อพิจารณารายชั้นปีจะพบว่านักศึกษาทั้ง 3 ชั้นปีมีแนวโน้มใกล้เคียงกัน แต่ชั้นปีที่ 2 มีแนวโน้มที่จะเอนเอียงไปสู่การชอบอำนาจควบคุมมากกว่า อาจเป็นเพราะนักศึกษาชั้นปีที่ต้องต้องปฏิบัติตัวเป็นพี่วิวกทำให้จำเป็นต้องแสดงออกถึงการใช้อำนาจมากกว่านักศึกษาชั้นปีอื่น ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เพิ่งเปลี่ยนผ่านจากระบบวัฒนธรรมมัธยมศึกษาที่ค่อนข้างเคร่งครัดเข้าสู่วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยที่ผ่อนปรนมากกว่า ทว่าก็กลับต้องกลายเป็นกลุ่มที่เป็นเป้าของการวิวกและเป็นเป้าของการใช้อำนาจ จึงอาจส่งผลให้นักศึกษาต้องการเสรีภาพมากกว่า

4.2.2.2 ภาคการศึกษา

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามภาคการศึกษา

ภาคฯ ชั้นปี	ภาคปกติ		ภาคกศ.ปช.	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปี 3	2.703	0.771	2.208	0.714
ปี 2	3.028	0.741	2.406	0.768
ปี 1	2.951	0.767	2.341	0.702
เฉลี่ย _{ภาคฯ}	\bar{x} ภาคฯ		S.D. _{ภาคฯ}	
	2.606		0.744	

ภาคฯ ชั้นปี	$\bar{x} \pm S.D.$	
	ภาคปกติ	ภาคกศ.ปช.
ปี 3	1.932 – 3.474	1.494 – 2.922
ปี 2	2.287 – 3.769	1.638 – 3.174
ปี 1	2.184 – 3.718	1.639 – 3.043
เฉลี่ย _{ภาคฯ}	1.862 – 3.350	

จากตารางที่ 14 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะชอบเสรีภาพ โดยมีแนวโน้ม “ค่อนข้างชอบเสรีภาพ” - “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย”

เมื่อพิจารณารายภาคการศึกษาพบว่านักศึกษาภาค กศ. ปช. มีแนวโน้มที่จะชอบเสรีภาพมากกว่านักศึกษาภาคปกติในซุกชั้นปี อาจเป็นเพราะนักศึกษาภาค กศ. ปช. เป็นนักศึกษาที่ต้องทำงานประจำไปด้วย จึงต้องมีปทัสถานและวินัยทางสังคมที่เคร่งครัดกว่านักศึกษาภาคปกติ

เป็นที่น่าสังเกตว่านักศึกษาภาคปกติชั้นปีที่ 1 และ 2 มีแนวโน้มที่จะชอบอำนาจควบคุมมากกว่า นักศึกษาภาคปกติชั้นปีที่ 3 รวมถึงนักศึกษาภาค กศ. ปช. ทุกชั้นปี อาจเป็นเพราะ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ในภาคปกติเป็นกลุ่มที่ผูกพันกับวัฒนธรรมองค์กรระบบรุ่นพี่รุ่นน้องมากกว่า

ในขณะที่ชั้นปีที่ 3 นั้นกำลังเป็นช่วงที่จะต้องเปลี่ยนผ่านจากวัฒนธรรมการศึกษาที่ผ่อนคลายเข้าสู่วัฒนธรรมการทำงานประจำที่ต้องมีปทัสถานเคร่งครัด เหตุผลเดียวกันนี้น่าจะทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคปกติมีแนวโน้มชอบเสรีภาพในระดับที่ใกล้เคียงกับนักศึกษาภาค กศ.ปช. ที่ทำงานประจำไปด้วยพร้อมๆกับการศึกษา

4.2.2.3 เพศ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามเพศ

เพศ \ ชั้นปี	ชาย				หญิง			
	ปกติ		กศ.ปช.		ปกติ		กศ.ปช.	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปี 3	2.702	0.840	2.185	0.889	2.704	0.694	2.240	0.461
ปี 2	2.955	0.699	2.427	0.869	3.112	0.786	2.360	0.568
ปี 1	2.942	0.802	2.451	0.432	2.956	0.743	2.801	0.321
เฉลี่ย	\bar{x} ชาย	S.D. ชาย	\bar{x} หญิง	S.D. หญิง				
รวม	2.580	0.755	2.700	0.593				
เฉลี่ย _{เพศ}	\bar{x} เพศ			S.D. เพศ				
	2.640			0.378				

เพศ \ ชั้นปี	$\bar{x} \pm S.D.$			
	ชาย		หญิง	
	ปกติ	กศ.ปช.	ปกติ	กศ.ปช.
ปี 3	1.862 – 3.542	1.296 – 3.074	2.010 – 3.398	1.779 – 2.701
ปี 2	2.256 – 3.654	1.598 – 3.296	2.326 – 3.898	1.792 – 2.928
ปี 1	2.140 – 3.744	2.019 – 2.883	2.213 – 3.699	2.480 – 3.122
เฉลี่ยรวม	1.825 – 3.335		2.107 – 3.293	
เฉลี่ย _{เพศ}	2.262 – 3.018			

จากตารางที่ 15 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะชอบเสรีภาพ โดยมีแนวโน้ม “ค่อนข้างชอบเสรีภาพ” - “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย”

เมื่อพิจารณารายเพศ พบว่ามีแนวโน้มใกล้เคียงกัน โดยนักศึกษาชายมีแนวโน้มชอบเสรีภาพมากกว่านักศึกษาหญิงที่น่าสนใจเมื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปรชั้นปีและภาคการศึกษา นักศึกษาปี 1 ทั้งเพศชายและหญิงมีแนวโน้มค่อนข้างชอบเสรีภาพในระดับใกล้เคียงกัน แต่ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 นักศึกษาภาค กศ. ปช. จะมีแนวโน้มชอบเสรีภาพมากกว่านักศึกษาภาค ปกติ

ในขณะที่นักศึกษาปี 2 ภาคปกติทั้งเพศชาย และหญิงมีแนวโน้มชอบอำนาจควบคุมมากที่สุด แนวโน้มการชอบอำนาจควบคุมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งสองเพศเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาปี 1 กับปี 2 แต่นักศึกษาปี 3 จะมีแนวโน้มชอบเสรีภาพมากขึ้น อาจเพราะเหตุผลในแนวเดียวกับตัวแปรที่ผ่านมา

4.2.2.4 สายการศึกษา ก่อนระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามสายการศึกษา ก่อนระดับอุดมศึกษา

สายฯ ชั้นปี	สายสามัญ				สายอาชีพ			
	ปกติ		กศ.ปช.		ปกติ		กศ.ปช.	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปี 3	2.709	0.775	2.322	0.794	2.611	0.752	1.866	0.208
ปี 2	3.004	0.741	2.533	0.638	3.300	0.716	2.242	0.937
ปี 1	2.944	0.766	2.110	0.812	3.900	0.731	2.010	0.614
เฉลี่ย	\bar{x} สามัญ	S.D. สามัญ		\bar{x} อาชีพ	S.D. อาชีพ			
รวม	2.604	0.631		2.655	0.667			
เฉลี่ยสายฯ	\bar{x} สายฯ			S.D. สายฯ				
	2.630			0.649				

สายฯ ชั้นปี	$\bar{x} \pm S.D.$			
	สายสามัญ		สายอาชีพ	
	ปกติ	กศ.ปช.	ปกติ	กศ.ปช.
ปี 3	2.015 – 3.484	1.528 – 3.086	1.859 – 3.363	1.658 – 2.074
ปี 2	2.263 – 3.745	1.895 – 3.171	2.584 – 4.016	1.305 – 3.179
ปี 1	2.178 – 3.710	1.298 – 2.922	3.169 – 4.631	1.396 – 2.624
เฉลี่ยรวม	1.973 – 3.235		1.988 – 3.322	
เฉลี่ยสายฯ	1.981 – 3.279			

จากตารางที่ 15 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะชอบเสรีภาพ โดยมีแนวโน้ม “ค่อนข้างชอบเสรีภาพ” - “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย”

เมื่อพิจารณารายสาขา พบว่าแนวโน้มของทั้งนักศึกษาที่จบการศึกษาจากสายสามัญและสาย อาชีพมีแนวโน้มใกล้เคียงกันมาก เพื่อพิจารณาร่วมกับตัวแปรชั้นปี และภาคการศึกษาก็พบว่า แนวโน้มของทั้งนักศึกษาที่จบการศึกษาจากสายสามัญและสายอาชีพมีแนวโน้มใกล้เคียงกันมาก เช่นกัน

อาจกล่าวได้ว่าตัวแปรสายการศึกษา ก่อนระดับอุดมศึกษาแทบไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของ แนวโน้มการยอมรับอุดมการณ์บนฐานคิดแบบเสรีภาพ-อำนาจควบคุม

4.2.2.5 สาขา

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA จำแนกตามสาขาวิชา

สาขา ชั้นปี	การเมืองการปกครอง				การเมืองท้องถิ่น			
	ปกติ		กศ.ปช.		ปกติ		กศ.ปช.	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
ปี 3	2.694	0.803	2.042	0.369	2.752	0.582	2.440	1.040
ปี 2	2.933	0.826	2.610	0.904	3.170	0.570	2.983	0.503
ปี 1	2.869	0.854	2.110	0.321	3.036	0.662	2.428	0.618
เฉลี่ย	\bar{x} ปกครองฯ	S.D.ท้องถิ่นฯ		\bar{x} ปกครองฯ	S.D.ท้องถิ่น			
รวม	2.543	0.680		2.802	0.663			
เฉลี่ยสาขา	\bar{x} ปกครองฯ			S.D.ท้องถิ่น				
	2.673			0.672				

สาขา ชั้นปี	$\bar{x} \pm S.D.$			
	การเมืองการปกครอง		การเมืองท้องถิ่น	
	ปกติ	กศ.ปช.	ปกติ	กศ.ปช.
ปี 3	1.981 - 3.497	1.673 - 2.411	2.170 - 3.334	1.400 - 3.480
ปี 2	2.107 - 3.759	1.706 - 3.514	2.600 - 3.740	2.480 - 3.486
ปี 1	2.015 - 3.723	1.789 - 2.431	2.374 - 3.698	1.810 - 3.046
เฉลี่ยรวม	1.863 - 3.223		2.139 - 3.465	
เฉลี่ยสาขา	2.001 - 3.345			

จากตารางที่ 17 ในภาพรวมนักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะชอบเสรีภาพ โดยมีแนวโน้ม “ค่อนข้างชอบเสรีภาพ” - “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย”

เพื่อพิจารณารายสาขา พบว่า นักศึกษาภาคการเมืองการปกครองมีแนวโน้มที่จะชอบเสรีภาพมากกว่าสาขาการเมืองท้องถิ่น อาจเป็นเพราะรายวิชาในสาขาการเมืองการปกครองนั้นจะเป็นเนื้อหาในเชิงทฤษฎีและปรัชญามากกว่าสาขาท้องถิ่นที่เป็นรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติที่มีปทัสถานเคร่งครัดกว่ารายวิชาปรัชญาและทฤษฎีที่ให้อิสระทางความคิดมากกว่า

4.2.1.6 แนวโน้มชอบเสรีภาพ-อำนาจควบคุมของนักศึกษา

จากตารางที่ 13 – 17 เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกันจะได้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LR โดยรวม ดังนี้

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บนแกน LA โดยรวม

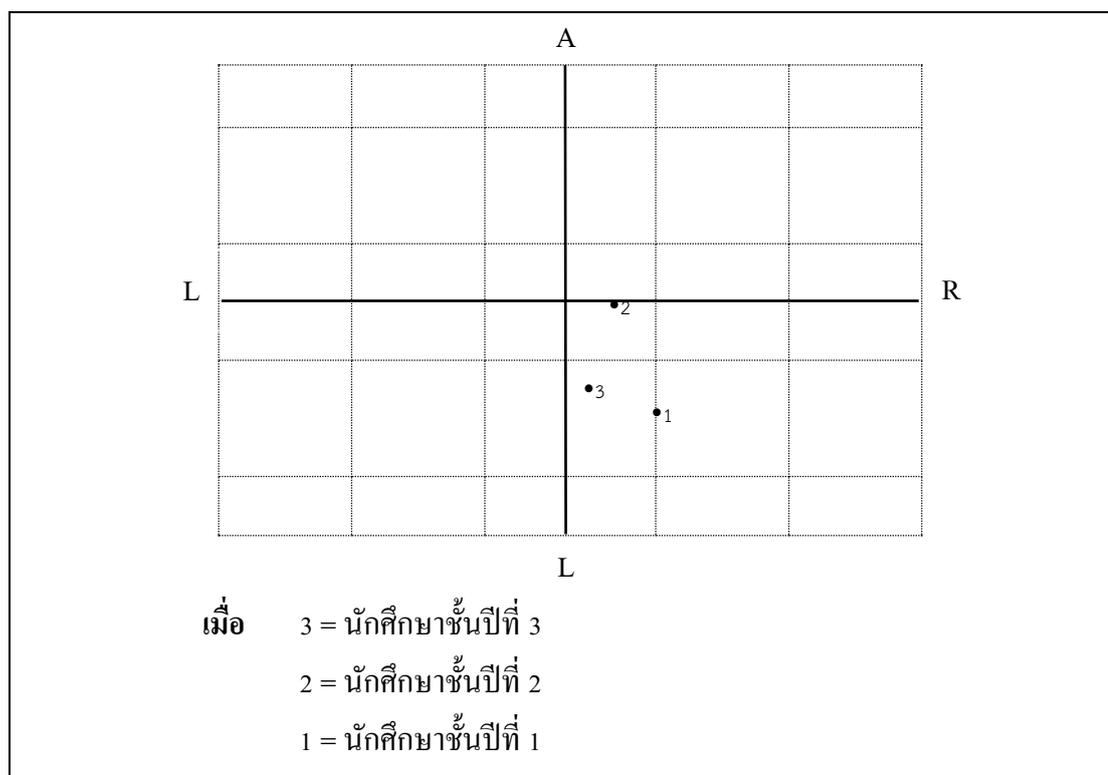
ตัวแปร	\bar{x}	S.D.	$\bar{x} \pm S.D.$
เฉลี่ย ¹ _{ชั้นปี}	2.495	0.748	1.747 – 3.243
เฉลี่ย ¹ _{ภาคการศึกษา}	2.606	0.744	1.862 – 3.350
เฉลี่ย ¹ _{เพศ}	2.640	0.378	2.262 – 3.018
เฉลี่ย ¹ _{สายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา}	2.630	0.649	1.981 – 3.279
เฉลี่ย ¹ _{สาขา}	2.673	0.672	2.001 – 3.345
เฉลี่ย ¹ _{LA}	2.495	0.745	1.750 – 3.240

เมื่อพิจารณาตัวแปรต่างๆที่มีผลต่อแนวโน้มชอบเสรีภาพ-อำนาจควบคุมของนักศึกษาพบว่า ตัวแปรชั้นปีมีผลต่อแนวโน้มชอบเสรีภาพของนักศึกษามากที่สุด ในขณะที่ตัวแปรสาขามีผลต่อแนวโน้มชอบอำนาจควบคุมมากที่สุด อย่างไรก็ตามในภาพรวมนี้นักศึกษามีแนวโน้ม “ค่อนข้างชอบเสรีภาพ” – “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย”

4.2.3 ตัวแบบแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา (LR-LA) และแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

เมื่อนำค่าเฉลี่ยจากตารางที่ 7 – 18 มาระบุลงบนตัวแบบ LR-LA จะทำให้เห็นแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

4.2.3.1 ตัวแปรชั้นปี

รูปที่ 16 แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาเมื่อจำแนกตามชั้นปี

เมื่อนำค่าเฉลี่ยจากตารางที่ 7 และ 13 มาระบุลงบนตัวแบบจะพบว่า แนวโน้มอุดมการณ์ของนักศึกษามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบทุนนิยม และเสรีนิยม เมื่อจำแนกข้อมูลรายชั้นปีแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้ผลตามตารางดังนี้

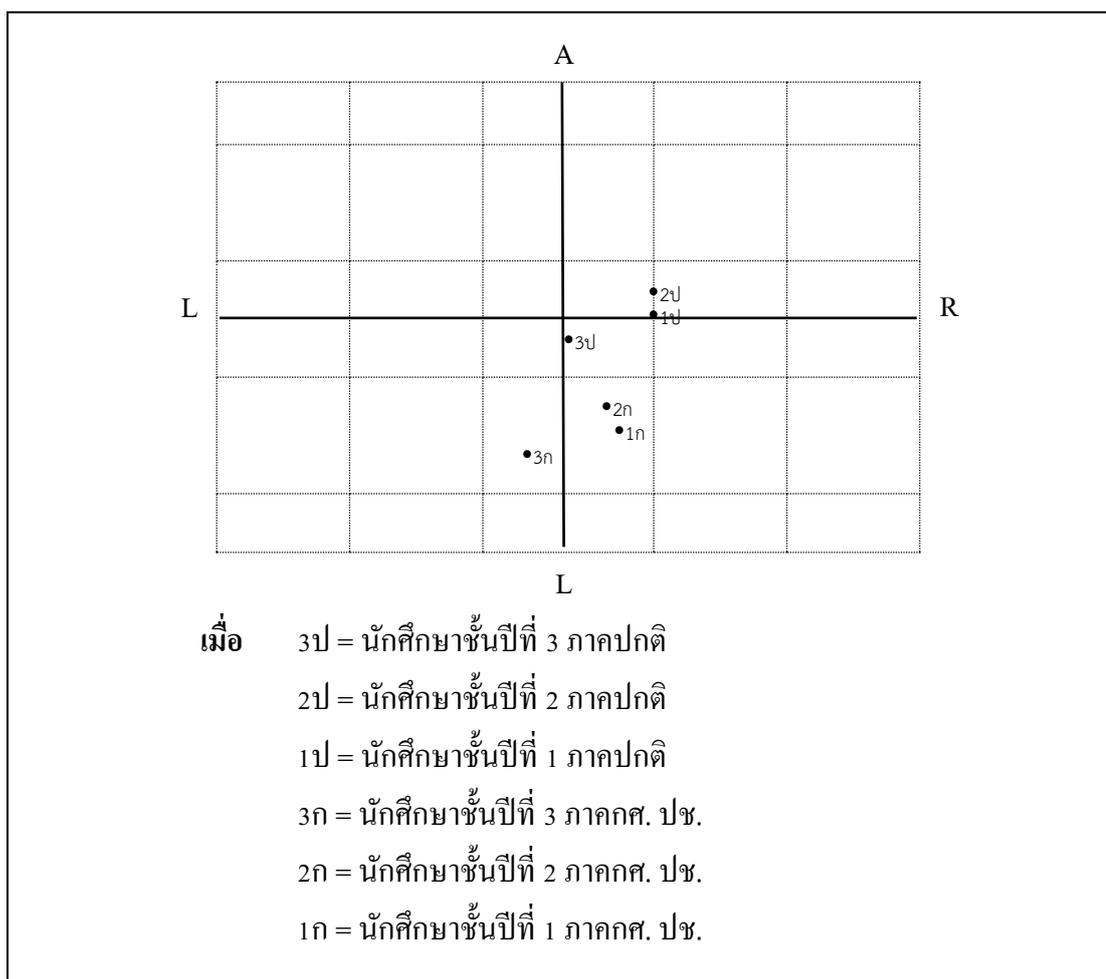
ตารางที่ 19 ตารางแปลความตัวแปรชั้นปี

\bar{x}	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
$\bar{x}_{\text{ชั้นปี}}$	2.495	2.495	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลงเชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	2.114
3	3.142	2.455	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.462
2	3.368	2.717	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.756
1	3.512	2.314	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.410

เมื่อ $D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA} =$ แนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับ
อุดมการณ์ประชาธิปไตย

จากตารางที่ 19 พบว่าแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาทั้ง 3 ชั้นปีมีลักษณะไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพทั้งหมด ในขณะที่นักศึกษาปี 1 มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากที่สุด นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จะมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ออกห่างจากประชาธิปไตยมากที่สุด อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมที่ว้ากที่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ต้องมีบทบาทมากขึ้น ทำให้จำเป็นต้องถอยห่างจากการรับฟังความคิดที่แตกต่างหลากหลาย แต่ต้องเน้นไปที่การเชื่อมั่นในปทัสถานมากกว่า

4.2.3.2 ตัวแปรภาคการศึกษา

รูปที่ 17 แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาเมื่อจำแนกตามภาคการศึกษา

เมื่อนำค่าเฉลี่ยจากตารางที่ 8 และ 14 มาระบุลงบนตัวแบบจะพบว่า แนวโน้มอุดมการณ์ของนักศึกษาอยู่ในช่วง (+, -) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบทุนนิยม และเสรีนิยม ทว่าเมื่อจำแนกโดยละเอียด นักศึกษาปี 2 ภาคปกติอยู่ในช่วง (+, +) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม, ชาตินิยม, ฟาสซิสต์, อำนาจนิยม, อำนาจนิยมเบ็ดเสร็จ, รากฐานนิยมทางศาสนา ในขณะที่นักศึกษาปี 3 ภาค ศ. ปช. อยู่ในช่วง (-, -) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบสังคมนิยมเสรี, อนุธิปไตยนิยม โดยเมื่อจำแนกข้อมูลรายชั้นปีแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้ผลตามตารางดังนี้

ตารางที่ 20 ตารางแปลความตัวแปรภาคการศึกษา

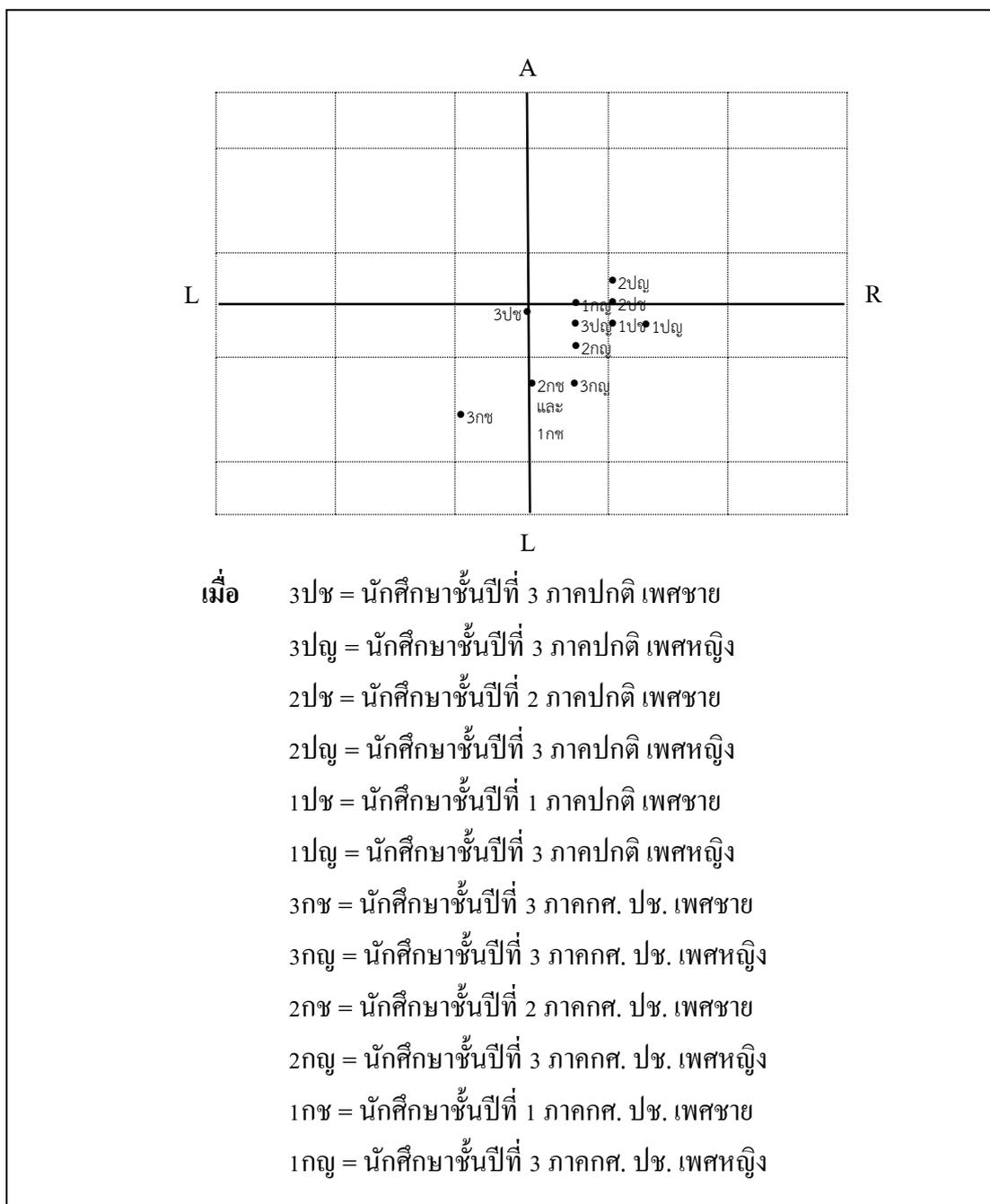
\bar{x}	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
$\bar{x}_{ภาค๑}$	3.321	2.606	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.628
ปกติ	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
3ป	3.000	2.703	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.703
2ป	3.544	3.028	(+,+)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง ชอบอำนาจควบคุม	0.545
1ป	3.569	2.951	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	2.076
$\bar{x}_{ป}$	3.401	2.894	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.962
กศ.ปช.	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
3ก	2.866	2.208	(-,-)	ชอบการเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	2.223
2ก	3.193	2.406	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.419
1ก	3.452	2.341	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.415
$\bar{x}_{ก}$	3.170	2.318	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.323

เมื่อ $D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA} =$ แนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

จากตารางที่ 20 ในภาพรวมนักศึกษาทั้ง 2 ภาคการศึกษามีแนวโน้มทางอุดมการณ์ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ โดยนักศึกษาภาค กศ. ปช. แนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากกว่านักศึกษาภาคปกติ อาจเป็นเพราะประสบการณ์การทำงานของนักศึกษาภาค กศ. ปช. มีโอกาสปีครึ่งฟังความคิดเห็น หรือต้องปฏิสัมพันธ์รับฟังความต่างมากกว่านักศึกษาภาคปกติ ที่น่าสนใจคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคปกติกลับมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากที่สุด ทั้งๆที่ในตัวแปรอื่นๆชี้ให้เห็นว่าเป็นกลุ่มที่ไม่ชอบความเปลี่ยนแปลงและชอบอำนาจควบคุมมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

อาจชี้ให้เห็นว่า บทบาทการเป็นพี่ว้ากที่ดูจำต้องไม่ชอบเปลี่ยนแปลง ชอบอำนาจควบคุม เป็นเพียงบทบาทที่ต้องกระทำแต่ในความเป็นจริงนั้นกลับต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างมากกว่ากลุ่มอื่น อาจเพราะนักศึกษาปี 2 ภาคปกติต้องรับผิดชอบในความปลอดภัยของนักศึกษาปี 1 ในเวลาเดียวกันด้วย

4.2.3.2 ตัวแปรเพศ

รูปที่ 18 แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาเมื่อจำแนกตามเพศ

เมื่อนำค่าเฉลี่ยจากตารางที่ 9 และ 15 มาระบุลงบนตัวแบบจะพบว่า แนวโน้มอุดมการณ์ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปี 1 ภาคปกติ เพศชายและหญิง, ปี 2 ภาค

ปกติ เพศชาย, ปี 3 ภาคปกติ เพศชายและหญิง, ปี 1 ภาค กศ. ปช. เพศชายและหญิง, ปี 2 ภาค กศ. ปช. เพศชายและหญิง และ, ปี 3 ภาค กศ. ปช. เพศหญิงอยู่ในช่วง (+, -) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบทุนนิยม และเสรีนิยม ในขณะที่ปี 2 ภาคปกติ เพศหญิงอยู่ในช่วง (+, +) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม, ชาตินิยม, ฟาสซิสต์, อำนาจนิยม, อำนาจนิยมเบ็ดเสร็จ, รากฐานนิยมทางศาสนา และนักศึกษาปี 3 ภาค กศ. ปช. เพศชายอยู่ในช่วง (-, -) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบสังคมนิยมเสรี, อนาธิปไตยนิยม โดยเมื่อจำแนกข้อมูลร่วมกับข้อมูลรายชั้นปีและภาคการศึกษาพบว่าแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้ผลตามตารางดังนี้

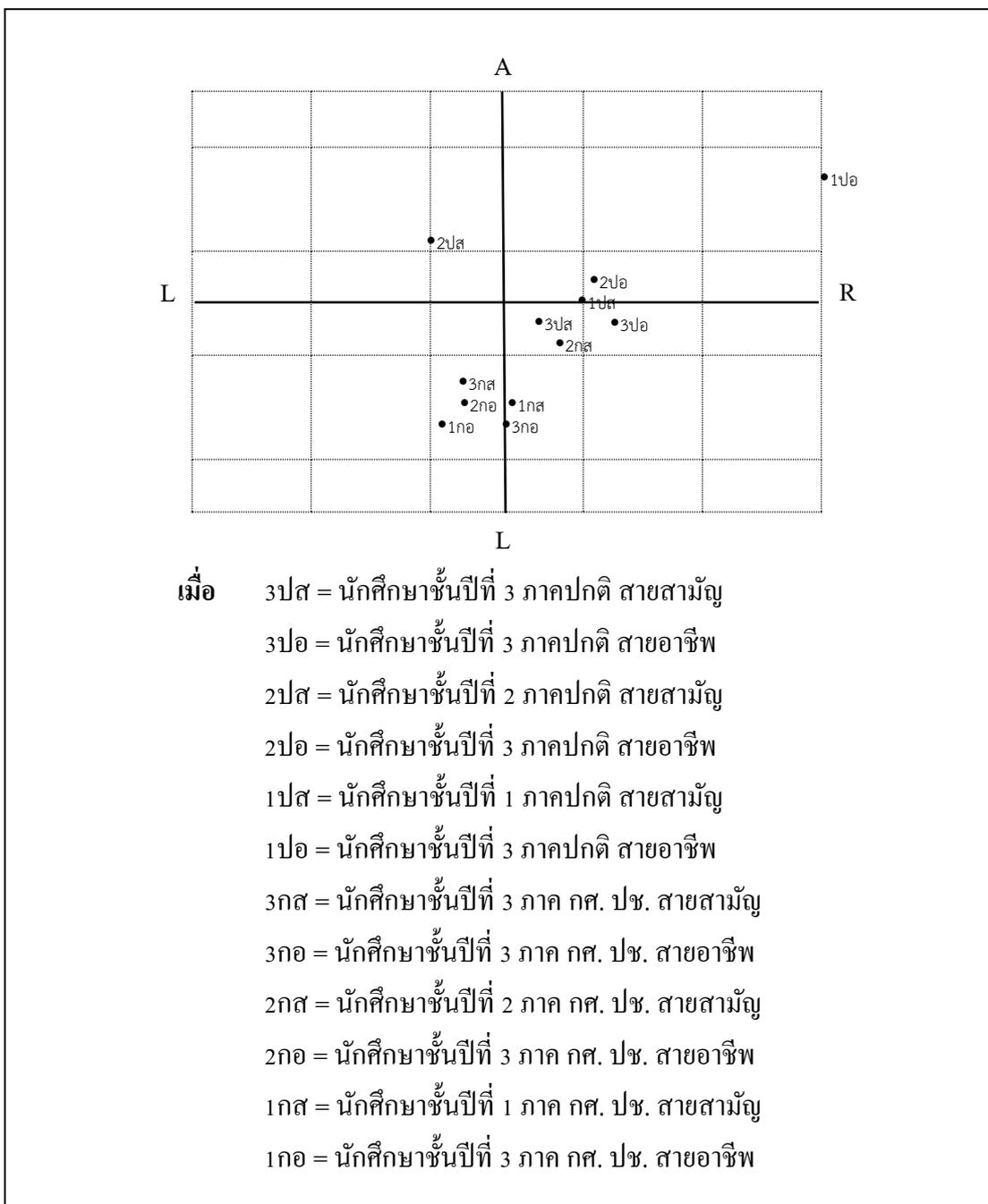
ตารางที่ 21 ตารางแปลความตัวแปรเพศ

\bar{x}	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
$\bar{x}_{\text{เพศ}}$	3.445	2.640	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.683
ชาย	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
3ปช	3.000	2.702	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.702
3กช	2.614	2.185	(-,-)	ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบเสรีภาพ	2.002
2ปช	3.536	2.955	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	2.027
2กช	3.127	2.427	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.432
1ปช	3.523	2.942	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	2.011
1กช	3.110	2.451	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.455
$\bar{x}_{\text{ช}}$	3.152	2.610	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.608
หญิง	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
3ปญ	3.452	2.704	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.763
3กญ	3.414	2.240	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.307
2ปญ	3.553	3.112	(+,+)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง ชอบอำนาจควบคุม	0.564
2กญ	3.340	2.360	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.402
1ปญ	3.657	2.956	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	2.063
1กญ	3.451	2.801	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.857
$\bar{x}_{\text{ญ}}$	3.493	2.696	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.762

เมื่อ $D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA} =$ แนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

จากตารางที่ 21 ในภาพรวมนักศึกษาทั้ง 2 เพศมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ ในขณะที่นักศึกษาชายมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากกว่านักศึกษาหญิง แต่ก็อยู่ในระดับใกล้เคียงกันมาก ขณะเดียวกันนักศึกษาหญิงภาคปกติ ชั้นปีที่ 2 ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง ชอบอำนาจควบคุม แต่มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตย อาจเพราะเหตุผลเดียวกับตัวแปรข้างต้น และในขณะเดียวกับบทบาทของนักศึกษาหญิงในวัฒนธรรมองค์กรของนักศึกษามีน้อยกว่านักศึกษาชาย

4.2.3.3 ตัวแปรสายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

รูปที่ 19 แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา
เมื่อจำแนกตามสายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

เมื่อนำค่าเฉลี่ยจากตารางที่ 10 และ 16 มาระบุลงบนตัวแบบจะพบว่า แนวโน้มอุดมการณ์ของนักศึกษานักศึกษาปี 1 ภาคปกติ สายสามัญ, ปี 3 ภาคปกติ สายสามัญและสายอาชีพ, ปี 1 ภาค กศ.

ปช. สายสามัญ, ปี 2 ภาค กศ. ปช. สายสามัญ และ, ปี 3 ภาค กศ. ปช. สายอาชีพอยู่ในช่วง (+, -) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบทุนนิยม และเสรีนิยม ในขณะที่ ปี 1 และ ปี 2 ภาคปกติ สายอาชีพ อยู่ในช่วง (+, +) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม, ชาตินิยม, ฟาสซิสต์, อำนาจนิยม, อำนาจนิยมเบ็ดเสร็จ, รากฐานนิยมทางศาสนา อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยที่วัดจากนักศึกษาปี 1 ภาคปกติ สายอาชีพมีจำนวนประชากรเพียง 1 คน เท่านั้น สำหรับนักศึกษาปี 1 และ ปี 2 ภาค กศ. ปช. สายอาชีพ และ, ปี 3 ภาค กศ. ปช. สายสามัญอยู่ในช่วง (-, -) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบสังคมนิยมเสรี, อนุธิปไตยนิยม และนักศึกษาปี 2 ภาคปกติ สายสามัญ อยู่ในช่วง (-, +) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบสังคมนิยม, สหการนิยม, มาร์กซิสต์-เลนินนิสต์, เหมาอิล์ม โดยเมื่อจำแนกข้อมูลร่วมกับข้อมูลรายชั้นปี และภาคการศึกษาพบว่าแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้ผลตามตารางดังนี้

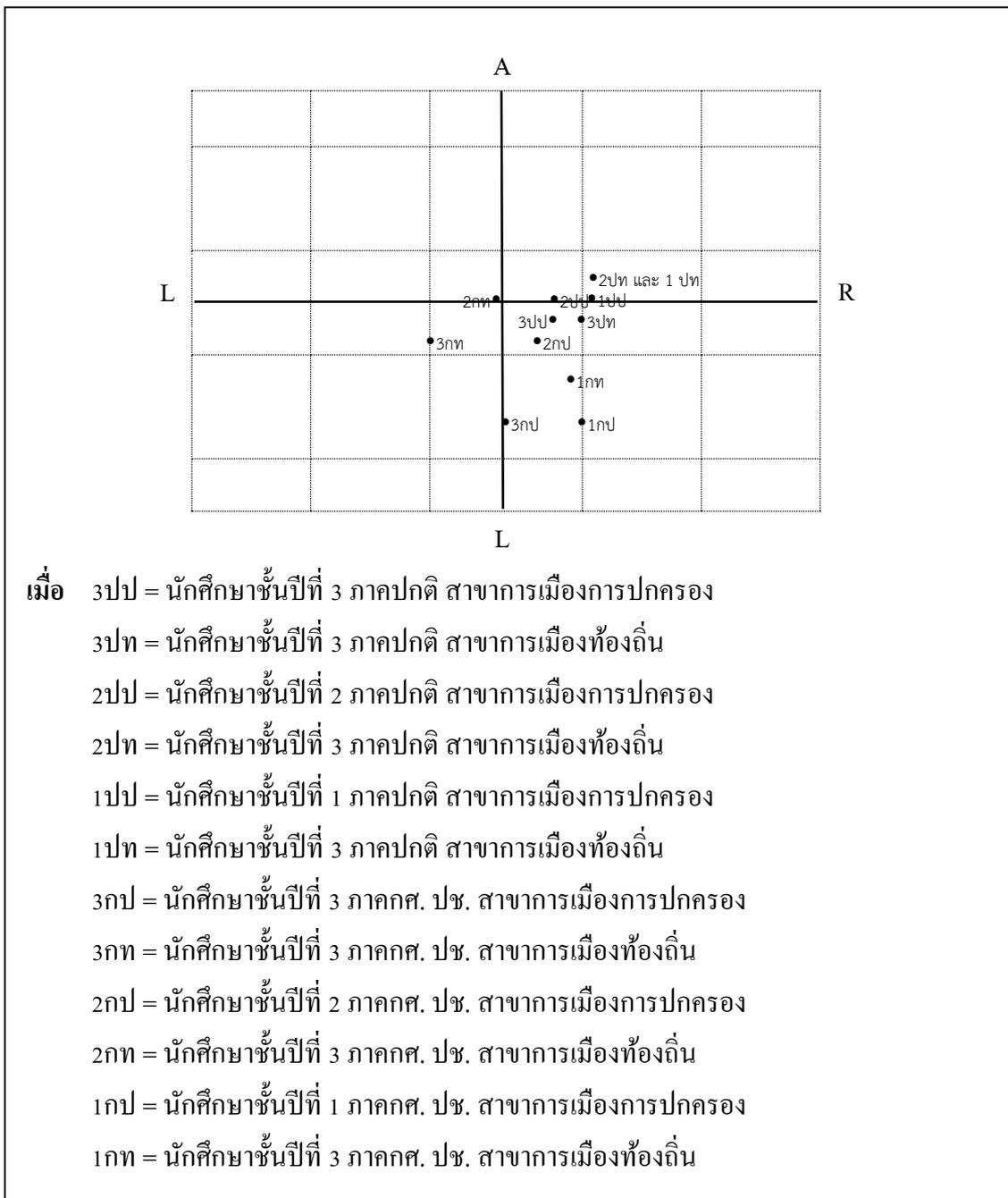
ตารางที่ 22 ตารางแปลความตัวแปรสายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

$\bar{x}_{\text{สาย}}$	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{\text{LR}} \bar{x}_{\text{LA}}$
$\bar{x}_{\text{สาย}}$	3.407	2.630	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.655
สามัญ	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{\text{LR}} \bar{x}_{\text{LA}}$
3ปส	3.397	2.709	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.754
3กส	2.811	2.322	(-,-)	ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบเสรีภาพ	2.242
2ปส	2.537	3.004	(-,+)	ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบอำนาจควบคุม	1.537
2กส	3.455	2.533	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.599
1ปส	3.585	2.944	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	2.030
1กส	3.212	2.110	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.130
$\bar{x}_{\text{ส}}$	3.817	2.997	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	2.158
อาชีพ	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{\text{LR}} \bar{x}_{\text{LA}}$
3ปอ	3.753	2.611	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.778
3กอ	3.033	1.866	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	2.866
2ปอ	3.627	3.300	(+,+)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	0.694
2กอ	2.857	2.242	(-,-)	ชอบการเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	2.234
1ปอ	5.000	3.900	(+,+)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง ชอบอำนาจควบคุม	2.193
1กอ	2.611	2.010	(-,-)	ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบเสรีภาพ	1.901
$\bar{x}_{\text{อ}}$	3.083	2.181	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ	1.184

เมื่อ $D \rightarrow \bar{x}_{\text{LR}} \bar{x}_{\text{LA}} =$ แนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

จากตารางที่ 22 ในภาพรวมนักศึกษาทั้ง 2 สายฯมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ ในขณะที่นักศึกษาที่จบการศึกษาจากสายอาชีพมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากกว่านักศึกษาที่จบการศึกษาจากสายสามัญ อาจเป็นเพราะนักศึกษาสายอาชีพค่อนข้างมีอิสระในการจัดเรียนการสอนมากกว่าที่โรงเรียนมักค่อนข้างเคร่งครัดในการใช้ชีวิตในโรงเรียนมากกว่า ที่น่าสนใจคือนักศึกษาหญิงที่จบการศึกษาจากสายอาชีพมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากที่สุด

4.2.3.4 ตัวแปรสาขา

รูปที่ 20 แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาเมื่อจำแนกตามสาขาวิชา

เมื่อนำค่าเฉลี่ยจากตารางที่ 11 และ 17 มาระบุลงบนตัวแบบจะพบว่า แนวโน้มอุดมการณ์ของนักศึกษาปี 1 และ ปี 2 ภาคปกติสาขาการเมืองการปกครอง, ปี 3 ภาคปกติสาขาการเมืองการ

ปกครองและสาขาการเมืองท้องถิ่น, ปี 1 ภาค กศ. ปช. สาขาการเมืองการปกครองและสาขาการเมืองท้องถิ่น, ปี 2 ภาค กศ. ปช. สาขาการเมืองการปกครอง และ, ปี 3 ภาค กศ. ปช. สาขาการเมืองการปกครองอยู่ในช่วง (+, -) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบทุนนิยมและเสรีนิยม ในขณะที่นักศึกษาปี 1 และ ปี 2 ภาคปกติ สาขาการเมืองท้องถิ่น อยู่ในช่วง (+, +) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม, ชาตินิยม, ฟาสซิสต์, อำนาจนิยม, อำนาจนิยมเบ็ดเสร็จ, ราชาฐานนิยมทางศาสนา และ ปี 2 และ ปี 3 ภาค กศ. ปช. สาขาการเมืองท้องถิ่นอยู่ในช่วง (-, -) แปลความได้ว่ามีแนวโน้มทางอุดมการณ์แบบสังคมนิยมเสรี, อนุรักษนิยม โดยเมื่อจำแนกข้อมูลร่วมกับข้อมูลรายชั้นปีและภาคการศึกษาพบว่าแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียง โดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้ผลตามตารางดังนี้

ตารางที่ 23 ตารางแปลความตัวแปรสาขา

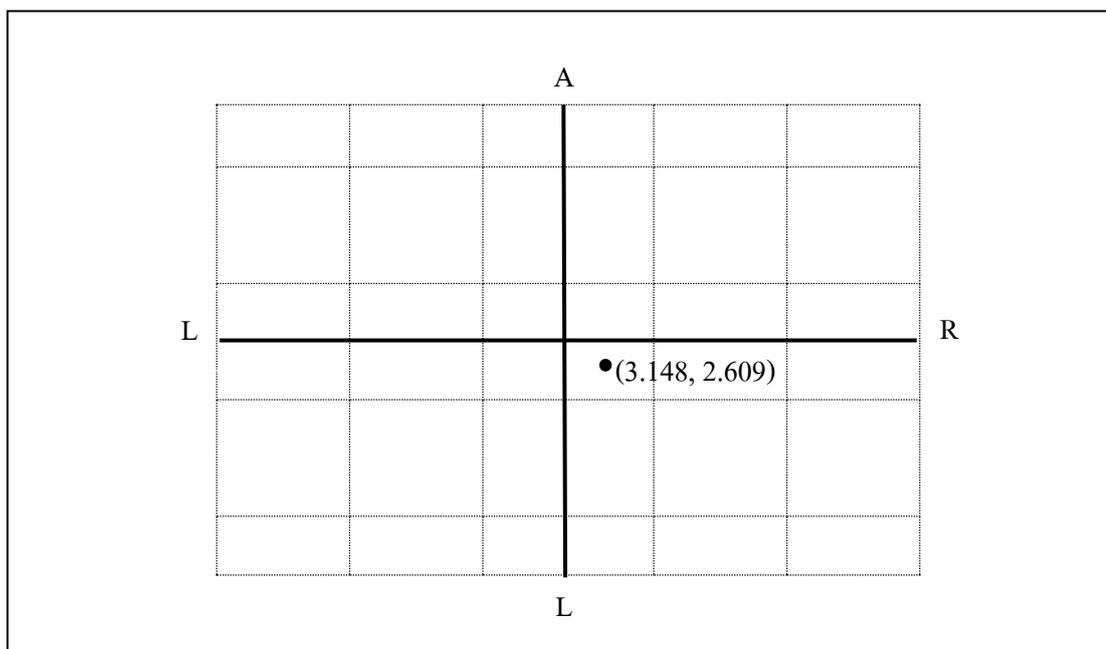
\bar{x}	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
$\bar{x}_{สาขา}$	3.250	2.673	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.691
ปกครอง	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
3ปป	3.403	2.694	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.741
3กป	3.085	2.042	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.045
2ปป	3.490	2.933	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.994
2กป	3.320	2.610	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.642
1ปป	3.629	2.869	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.841
1กป	3.551	2.110	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	2.684
$\bar{x}_{ป}$	3.413	2.543	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	2.551
ท้องถิ่น	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
3ปท	3.508	2.752	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.824
3กท	2.560	2.442	(-,-)	ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบเสรีภาพ	2.124
2ปท	3.625	3.170	(+,+)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	0.648
2กท	2.983	2.983	(-,-)	ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบเสรีภาพ	2.804
1ปท	3.562	3.036	(+,+)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	0.563
1กท	3.421	2.428	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.489
$\bar{x}_{ท}$	3.277	2.802	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.823

เมื่อ $D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA} =$ แนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ย
กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

จากตารางที่ 23 ในภาพรวมนักศึกษาทั้ง 2 สาขา มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง
เชื่อมั่นในเรื่องเสรีภาพ ในขณะที่นักศึกษสาขาการเมืองท้องถิ่นมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียง
กับประชาธิปไตยมากกว่านักศึกษามากกว่านักศึกษสาขาการเมืองการปกครอง อาจเป็นเพราะ
ความเป็นสหวิทยาการของรายวิชาในสาขาการเมืองท้องถิ่นที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทำให้
นักศึกษาต้องพยายามเปิดรับเนื้อหาทางวิชาการที่แตกต่างหลากหลายมากกว่านักศึกษสาขา
การเมืองการปกครอง

4.2.3.5 สรุปแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา (LR-LA) และแนวโน้มทาง อุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

จากตารางที่ 19 – 23 สามารถนำมาสรุปแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา (LR-
LA) และแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียงโดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยได้
ดังรูป และตาราง ดังนี้

รูปที่ 21 แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาโดยรวม

ตารางที่ 24 ตารางแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา (LR-LA) และแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียง โดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย

\bar{x}	\bar{x}_{LR}	\bar{x}_{LA}	ช่วง	แปลความ	$D \rightarrow \bar{x}_{LR} \bar{x}_{LA}$
$\bar{x}_{\text{ชั้นปี}}$	2.495	2.495	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	2.114
$\bar{x}_{\text{ภาค}}$	3.321	2.606	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.628
$\bar{x}_{\text{เพศ}}$	3.445	2.640	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.683
$\bar{x}_{\text{สาย}}$	3.407	2.630	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.655
$\bar{x}_{\text{สาขา}}$	3.250	2.673	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.691
$\bar{x}_{\text{รวม}}$	3.184	2.609	(+,-)	ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ	1.620

จากตารางที่ 24 พบว่าทั้งในภาพรวม และภาพรวมรายด้านแต่ละด้าน นักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ โดยตัวแปรภาคการศึกษาส่งผลต่อแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียง โดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากที่สุด ในขณะที่ตัวแปรสาขาส่งผลต่อแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียง โดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยน้อยที่สุด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิจัยเรื่องแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา : กรณีศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จากประชากรนักศึกษา จำนวน 580 คน มีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มทางการเมืองของนักศึกษารัฐศาสตร์
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาที่ใกล้เคียงกับประชาธิปไตย

จากการวิจัย ได้ผลดังนี้

5.1 การศึกษาแนวโน้มทางการเมืองของนักศึกษารัฐศาสตร์

พบว่า :

ในภาพรวมหากพิจารณาจาก ชั้นปี ภาคการศึกษา เพศ สายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา และสาขา นักศึกษามีแนวโน้มค่อนข้างที่จะยอมรับอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย โดยมีแนวโน้ม “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตย” – “ค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง” และ “ค่อนข้างชอบเสรีภาพ” – “ค่อนข้างเป็นประชาธิปไตยโดย ตัวแปรชั้นปีส่งผลต่อการชอบอุดมการณ์ที่เน้นสร้างความเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคม และชอบเสรีภาพของนักศึกษามากที่สุดมากที่สุด ในขณะที่ตัวแปรเพศส่งผลต่อการชอบอุดมการณ์ที่เน้น ไม่เปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคมมาก ในขณะที่ตัวแปรสาขามีผลต่อแนวโน้มชอบอำนาจควบคุมมากที่สุด

แต่เมื่อแยกพิจารณานั้น จะพบว่า นักศึกษาที่ชั้นปีสูงขึ้นจะมีความชอบการเปลี่ยนแปลง และชอบเสรีภาพมากกว่านักศึกษาชั้นปีต่ำกว่าอาจเป็นเพราะรายวิชาและการจัดการเรียนการสอน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการกล่อมเกลாதองสังคมและการเมืองของนักศึกษา นอกจากนี้นักศึกษาภาค กศ. ปช. มีแนวโน้มเอนเอียงไปสู่การยอมรับอุดมการณ์ที่ยอมรับ การเปลี่ยนแปลงปทัสถานทางสังคม และมีลักษณะชอบเสรีภาพมากกว่านักศึกษาภาคปกติ ในการนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาภาค กศ. ปช. เป็นนักศึกษาที่ประกอบอาชีพประจำไปพร้อมๆกับการศึกษา ทำให้มีประสบการณ์ โดยนักศึกษาชั้นปี 2 มีแนวโน้มชอบอำนาจควบคุมมากที่สุด อาจเป็นเพราะ

นักศึกษาชั้นปีที่สองต้องปฏิบัติตัวเป็นพี่วีกทำให้จำเป็นต้องแสดงออกถึงการใช้อำนาจมากกว่า นักศึกษาชั้นปีอื่น

ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เพิ่งเปลี่ยนผ่านจากระบบวัฒนธรรมมัธยมศึกษาที่ค่อนข้างเคร่งครัดเข้าสู่วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยที่ผ่อนปรนมากกว่า ทว่าก็กลับต้องกลายเป็นกลุ่มที่เป็นเป้าของการวิพากษ์และเป็นเป้าของการใช้อำนาจ จึงอาจส่งผลให้นักศึกษาต้องการเสรีภาพมากกว่า เป็นที่น่าสังเกตว่านักศึกษากลุ่มปี 1 และ 2 มีแนวโน้มที่จะชอบอำนาจควบคุมมากกว่า นักศึกษากลุ่มปี 3 รวมถึงนักศึกษากลุ่ม กศ. ปช. ทุกชั้นปี อาจเป็นเพราะ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 ในภาคปกติเป็นกลุ่มที่ผูกพันกับวัฒนธรรมองค์กรระบบรุ่นพี่รุ่นน้องมากกว่า ในขณะที่ชั้นปีที่ 3 นั้นกำลังเป็นช่วงที่จะต้องเปลี่ยนผ่านจากวัฒนธรรมการศึกษาที่ผ่อนคลายเป็นวัฒนธรรมการทำงานประจำที่ต้องมีปทัสถานเคร่งครัด เหตุผลเดียวกันนี้น่าจะทำให้ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคปกติมีแนวโน้มชอบเสรีภาพในระดับที่ใกล้เคียงกับนักศึกษากลุ่ม กศ. ปช. ที่ทำงานประจำไปด้วยพร้อมๆ กับการศึกษา การถล่มเถลตาทางสังคมและการเมืองที่ไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะการที่ต้องแสดงบทบาททางอำนาจจึงมีผลต่อแนวโน้มทางอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา ให้ยอมรับการใช้อำนาจได้มากขึ้น

ในขณะที่ภาพรวมนักศึกษาชายจะชอบความเปลี่ยนแปลงและเสรีภาพมากกว่านักศึกษาหญิง ทว่านักศึกษาชายชั้นปีที่ 2 ทั้งภาคปกติและ กศ. ปช. กลับมีแนวโน้มไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงที่สุด โดยภาคปกติมีแนวโน้มไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงมากกว่าภาค กศ. ปช. อาจเป็นเพราะจากวัฒนธรรมองค์กรของนักศึกษาที่มีระบบการวิพากษ์ที่มีนักศึกษาปี 2 เป็นผู้รับผิดชอบหลัก จึงส่งผลให้ต้องแสดงพฤติกรรมทางอำนาจมากกว่านักศึกษาชั้นปีอื่นๆ ส่วนในเพศหญิง พบว่ามีแนวโน้มค่อนข้างไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง และชอบอำนาจควบคุมอาจเป็นเพราะจากการถล่มเถลตาทางสังคมและการเมืองในสังคมไทยที่ยังให้อิสระกับเพศหญิงน้อยกว่าเพศชาย

สำหรับสายการศึกษานักศึกษาที่จบการศึกษาจากสายอาชีพพบว่า มีแนวโน้มที่จะไม่ชอบความเปลี่ยนแปลงมากกว่าสายสามัญ อาจเป็นเพราะส่วนหนึ่งการศึกษาในสายสามัญมีรายวิชาที่แตกต่างหลากหลายมากกว่าสายอาชีพที่มีความเคร่งครัดในรายวิชา แต่เมื่อพิจารณาแนวโน้มเรื่องเสรีภาพ – อำนาจควบคุม พบว่าสายการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษาแทบไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของแนวโน้มการยอมรับอุดมการณ์บนฐานคิดแบบเสรีภาพ-อำนาจควบคุม

นักศึกษาสาขาการเมืองการปกครอง มีแนวโน้มไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง แต่กลับชอบเสรีภาพมากกว่าสาขาการเมืองท้องถิ่น มากกว่าสาขาการเมืองท้องถิ่นในทางเดียวกับแนวโน้มในภาพรวมอาจเป็นเพราะเนื้อหาในรายวิชาของสาขาการเมืองการปกครองเป็นรายวิชาทางรัฐศาสตร์

และกฎหมาย ที่มีเนื้อหาค่อนข้างเคร่งครัดมากกว่าสาขาการเมืองท้องถิ่นที่มีความเป็นสหวิทยาการมากกว่า

5.2 การศึกษาแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาที่ใกล้เคียงกับประชาธิปไตย

พบว่า:

ในภาพรวม และภาพรวมรายด้านแต่ละด้าน นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เชื่อมั่นในเสรีภาพ โดยตัวแปรภาคการศึกษาส่งผลต่อแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียง โดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากที่สุด ในขณะที่ตัวแปรสาขาส่งผลต่อแนวโน้มทางอุดมการณ์ของนักศึกษาที่ใกล้เคียง โดยเฉลี่ยกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาตัวแปรชั้นปี นักศึกษาปี 1 มีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากที่สุด นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จะมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ออกห่างจากประชาธิปไตยมากที่สุด นี่เป็นผลของการกล่อมเกลாதงสังคมและการเมืองผ่านวัฒนธรรมพีวักที่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ต้องมีบทบาททางอำนาจมากกว่าปีอื่นๆ

นักศึกษาภาค กศ. ปช. แนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากกว่านักศึกษาภาคปกติ อาจเป็นเพราะประสบการณ์การทำงานของนักศึกษาภาค กศ. ปช. มีโอกาสเปิดรับฟังความคิดเห็น หรือต้องปฏิสัมพันธ์รับฟังความต่างมากกว่านักศึกษาภาคปกติ ที่น่าสนใจคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคปกติกลับมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากที่สุด ทั้งๆ ที่ในตัวแปรอื่นๆชี้ให้เห็นว่าเป็นกลุ่มที่ไม่ชอบความเปลี่ยนแปลงและชอบอำนาจควบคุมมากกว่ากลุ่มอื่นๆ อาจชี้ให้เห็นว่า บทบาทการเป็นพีวักเป็นเพียงบทบาทที่ต้องกระทำแต่ในความเป็นจริงนั้นกลับต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างมากกว่ากลุ่มอื่น อาจเพราะนักศึกษาปี 2 ภาคปกติต้องรับผิดชอบในความปลอดภัยของนักศึกษาปี 1 ในเวลาเดียวกันด้วย ที่น่าสนใจอีกเรื่องคือบทบาทของนักศึกษาหญิงในวัฒนธรรมองค์กรของนักศึกษามีน้อยกว่านักศึกษาชาย ซึ่งน่าจะเป็นผลจากการกล่อมเกลาทงสังคมและวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกเป็นสำคัญ จึงส่งผลต่อพฤติกรรมในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาหญิง ทว่านักศึกษาหญิงที่จบการศึกษาจากสายอาชีพมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากที่สุด นี่อาจเป็นภาพสะท้อนของความลึกลับในการกล่อมเกลาทงสังคมการเมืองที่เคร่งครัดกับนักศึกษาหญิง ทว่าวัฒนธรรมองค์กรของการเรียนการสอนสายอาชีพกลับให้อิสระกับตัวนักศึกษามาก

นักศึกษสาขาการเมืองท้องถิ่นมีแนวโน้มทางอุดมการณ์ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยมากกว่านักศึกษามากกว่านักศึกษสาขาการเมืองการปกครอง อาจเป็นเพราะความเป็นสหวิทยาการของ

รายวิชาในสาขาการเมืองท้องถิ่นที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทำให้นักศึกษาต้องพยายามเปิดรับเนื้อหาทางวิชาการที่แตกต่างหลากหลายมากกว่านักศึกษาสาขาการเมืองการปกครอง

5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาในทุกปีการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นแนวโน้มที่เกิดจากประชากรกลุ่มเดียวกัน ซึ่งน่าจะชี้ให้เห็นว่าการเรียนการสอนในสาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์นั้นส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษาอย่างไร ซึ่งข้อมูลนี้น่าจะเป็นส่วนสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

บรรณานุกรม

- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2523). อุดมการทางการเมือง. กรุงเทพฯ : สนพ. บรรณกิจ.
- ชัยชนิต โอสถิตย์พร . (2545). อุดมการณ์และจิตสำนึกของข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง ต่อความสำเร็จในการปฏิรูประบบราชการ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยญลักษ์ณ์ แซ่เลี้ยว. (2549). การผลิตซ้ำอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อู๋เวี๋นในจังหวัดเชียงราย : กรณีศึกษา บ้านห้วยเคือ (ป่าไร่หลวง) ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญอนันต์ บุญสนธิ์. (2548). อุดมการณ์ของนักการเมืองที่พึงปรารถนาของชาติไทย. วารสารมนุษย์สังคมวิชาการ (2547) หน้า 81-88
- ประจวบ จันทร์หมื่น. (2552). อุดมการณ์อำนาจใน ฮีต-คอง ของคนอีสาน. ใน สารมนุษยศาสตร์. ปีที่ 4, ฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค. 2552), หน้า 54-67
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. (2524). การเมืองเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์ร สุนทรวิชัยกุล. (2551). กระบวนการประกอบสร้างอุดมการณ์ในละครโทรทัศน์ไทยในช่วงภาวะวิกฤตทางการเมือง. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2549). การศึกษาอุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ. รายงานการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เพ็ญศรี จุลกาญจน์. (2541). การผลิตซ้ำอุดมการณ์เกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของหญิงและชาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบุลย์ รัชโพธิ์ . (2551). การศึกษาอุดมการณ์ชาตินิยมโดยรัฐผ่านแบบเรียนประถมศึกษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนัส แดบทอง . (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ชาตินิยมของนายทหารชั้นสัญญาบัตรในกองพลที่ 1 รักษาพระองค์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนู อุดมเวช. (2542). สถานภาพการวิจัยวิธีคิดของคนไทยเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางอำนาจ. รายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศมหาวิทยาลัยรามคำแหง, “วัฒนธรรมทางการเมือง,” (2552, 21 กันยายน)

Cited by <http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=161.0> on June 24, 2015.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2557). เข้าถึงได้จาก

<http://academic.pcru.ac.th/songsermv1/main.php?content=stdlist>. เมื่อ 2014, Oct 28.

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555).

Almond, Gabriel A., and Sidney Verba. (1965). *The Civic Culture; political attitudes and democracy in five nations*. Boston and Toronto: Little Brown and Company.

Eysenck, Han. (1957). *Sense and Nonsense in Psychology*. Retrieved from Digital Text

International Homepage .[<http://www.ditext.com/eysenck/politics.html>]. on 2014, Sep 12.

Hall, Bowman N. (1967). *The L.F.E. Theory. Political Spectrum*. In *Rampant Journal*. Winter 1967.

Hart, David M. (2002, Jan 1). *Life and Work of Antoine Louis Claude, Comte Destutt de Tracy*.

Retrieved by Library of Economics and Liberty. [<http://www.econlib.org/library/Tracy/DestuttdeTracyBio.html>]. on 2017, Sep 10.

Heywood, Andrew. (1992). *Political Ideologies*. London : Macmillan.

Heywood, Andrew. (1997). *Politics*. London: Macmillan.

Isaac, Alan C. (1987). *An Introduction to Politics*. London : Scott, Foresman and Company.

Knapp, Andrew and Vincent Wright. (2001). *The government and politics of France*. New York: Routledge.

Magstadt, Thomas M. (2009). *Understanding Politics : Ideas, Institutions, and Issues*. Canada : Wadsworth.

Marx, Karl H. (1998). "The German Ideology". *Literary Theory: An Anthology*. 2nd ed. Oxford: Blackwell.

McGann, Laurence. (1967). *Political Spectrum*. In *Rampant Journal*. Winter 1967.

Pye, Lucian W. (1962). *Politics, Personality, and Nation Building: Burma's Search for Identity*. New Harven: Yale University Press.

Sargent, Lyman T. (1881). *Contemporary Political Ideologies*. Illinois: The Dorsey Press.

Tansey, Stephen D. (2004). *Politics: the basics*. London: Routledge.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

การวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เรื่อง แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา :

กรณีศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

การวิจัยเรื่องแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา : กรณีศึกษา สาขาวิชา
รัฐศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ
(quantitative research) เพื่อศึกษาแนวโน้มทางอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษารัฐศาสตร์

ผู้วิจัยขอความกรุณานักศึกษาคอบแบบสอบถามด้วยความตั้งใจ และขอขอบคุณนักศึกษาทุก
ท่านที่ให้ข้อมูลไว้ ณ ที่นี้

พชยา เลือดชัยพฤกษ์

พิสิษฐิกุล แก้วงาม

ผู้วิจัย

ส่วนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. ชั้นปี ปีที่ 1 ปีที่ 2
 ปีที่ 3
3. สาขาการศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา
 สายสามัญ สายอาชีพ
 อื่นๆ (ระบุ).....

4. สาขาวิชา การเมืองการปกครอง การเมืองท้องถิ่น
5. ภาคการศึกษา ภาคปกติ ภาค กศ. ปช.

ส่วนที่ 2

แนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา

คำชี้แจง ข้อคำถามในการวัดแนวโน้มอุดมการณ์ทางการเมืองของนักศึกษา มี ทั้งหมด 40 ข้อ แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก ขอความกรุณานักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่นักศึกษาคิดว่า สอดคล้องกับความคิดของท่านมากที่สุด โดยแต่ละตัวเลือกมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความมาก

3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

2 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อคำถาม	5	4	3	2	1
1.	ชาติ คือสิ่งที่ล้มเลิกไม่ได้ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ					
2.	ศาสนา คือสิ่งที่ล้มเลิกไม่ได้ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ					
3.	พระมหากษัตริย์ คือสิ่งที่ล้มเลิกไม่ได้ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ					
4.	คนมีชาติตระกูลสมควรได้รับผลประโยชน์ทางสังคมมากกว่าผู้อื่น					
5.	คนรวยสมควรได้รับผลประโยชน์ทางสังคมมากกว่าผู้อื่น					
6.	วัฒนธรรมไทย ไม่สมควรเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะกรณีใดๆ					
7.	ประเพณีไทย ไม่สมควรเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะกรณีใดๆ					
8.	กฎระเบียบใดๆ ไม่สมควรเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะกรณีใดๆ					
9.	การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง และชนชั้นสูง					
10.	เด็กไม่ควรเถียงผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
11.	การจำกัดสิทธิเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความสงบเรียบร้อย					
12.	การจำกัดเสรีภาพเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อความสงบเรียบร้อย					
13.	วัฒนธรรมองค์กรสร้างความเป็นหนึ่งเปลี่ยนแปลงไม่ได้					
14.	นักเรียนชายควรตัดผมสั้นเกรียน					
15.	นักเรียนหญิงควรตัดผมสั้นถึงคิง					
16.	ชุดนักเรียนคือความภาคภูมิใจของโรงเรียน					
17.	ชุดนักศึกษาคือเกียรติและศักดิ์ศรีของนักศึกษา					
18.	การเข้าเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่สุด นักศึกษาไม่ควรขาดเรียน					
19.	การจดจำเนื้อหาวิชาสำคัญที่สุด ไม่ควรคิดต่างจากเนื้อหา					
20.	งานราชการดีที่สุดใน					
21.	รัฐควรมีอำนาจสมบูรณ์ ได้แย้งไม่ได้ ไม่ว่ากรณีใดๆ					
22.	ประชาชนต้องทำตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ไม่ต้องตั้งคำถาม					
23.	ผู้ใหญ่ควรมีอำนาจมากกว่าเด็ก ไม่ว่ากรณีใดๆ					
24.	ข้าราชการคือเจ้าคนนายคน					
25.	ผู้นำต้องตัดสินใจเด็ดขาด ไม่ต้องรับฟังความเห็นผู้อื่น ไม่ว่ากรณีใดๆ					
26.	นายกรัฐมนตรีต้องมีอำนาจตัดสินใจ โดยไม่ต้องฟังสภา หรือประชาชน					
27.	ประชาชนไม่ควรออกมาประท้วง ไม่ว่ากรณีใดๆ					
28.	จารีต ประเพณีไทย มีความสำคัญกว่าค่านิยมส่วนบุคคล					
29.	รุ่นพี่ต้องมีอำนาจมากกว่ารุ่นน้อง ไม่ว่ากรณีใดๆ					
30.	อำนาจเป็นสิ่งที่ดี มนุษย์ต้องมีอำนาจมากๆ					
31.	อาจารย์คือผู้มีอำนาจมากที่สุดในมหาวิทยาลัย					
32.	นักศึกษาต้องเชื่อฟังอาจารย์ในทุกเรื่อง					
33.	ผู้มีอำนาจต้องใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด					
34.	กฎ ระเบียบ เป็นสิ่งที่แก้ไขไม่ได้					
35.	ตำรวจเป็นอาชีพที่ดีที่สุดใน เพราะมีอำนาจในการดูแลความสงบ					
36.	ทหารเป็นอาชีพที่ดีที่สุดใน เพราะมีอำนาจในการปกป้องประเทศ					
37.	ผู้มีอำนาจต้องมีผู้ได้บังคับบัญชาเยอะๆ					
38.	ผู้มีอำนาจ เป็นที่นับหน้าถือตาในสังคม					

